

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὕγδοος

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἰτησίαι.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὅδὸς Σταδίου, 6.

28 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς
ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγίδος εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Κερκύρᾳ πεπαιδευμένου δικαστοῦ κ. Μ. Ἰδρωμένου, τῇ εὐμενεῖ φροντίδι τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη ἡμῖν πιστὸν ἀντίγραφον, φιλοπονηθὲν ὑπὸ δεξιῦ Κερκυραίου ἰχνογράφου. Ἀπὸ τοῦ 1820 ἡ Ἴόνιος Βουλὴ, προτάσει τοῦ προστάτου βασιλέως Γεωργίου Δ΄, ἀνηγόρευσε ἀρχοντα τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας τὸν ἀείμνηστον Φριδερίχον Γυλφόρδ, οὗ τινος ὁ ἐνθουσιώδης φιλελληνισμὸς καὶ αἱ γενναῖαι χρηματικαὶ προσφοραὶ ἔσχυσαν νὰ καταβάλωσι τὰς παντοειδῆς δυσχερείας καὶ τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ κόμης Γυλφόρδ ἐπεθύμει τὸ πρότερον νὰ ἰδρῆσῃ τὸ ἀνώτερον τοῦτο ἑκπαιδευτήριον ἐν τῇ κλασικῇ καὶ μονήρει νήσῳ τῆς Ἰθάκης, ἀργότερον ὁμῶς προδιτιμήσῃ ἡ Κέρκυρα.

Τῇ 7[19] Μαΐου 1823 τὸ ἴδιον κοινοβούλιον ἐξήνεγκε τέλος μετὰ πολλοὺς διαταγμοὺς τὸ περὶ συστάσεως αὐτῆς ψήφισμα, ὅρισε τὴν δαπάνην τοῦ α΄ ἔτους εἰς τὰλλήρα 10,000, ἀλλ' ὑπερβάσας τὰς 16,000 ταλλήρων μέχρι τοῦ 1827. Τῇ 17[29] Μαΐου 1824 ἐτελέσθη ἡ ἐπίσημος ἐορτὴ τῆς καθιδρύσεως, ἧς περιγραφὴν δημοσιεύομεν κατωτέρω, ἔρανισθέντες ταύτην ἐξ ἀξιολόγου διατριβῆς τοῦ κ. Α. Μ. Ἰδρωμένου «Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίσις νήσις ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ὑποταγῆς μέχρι τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως», καταχωρηθείσης ἐν τῷ «Ἀττικῷ Ἡμερολόγιῳ» τοῦ ἔτους 1873.

Ἡ Ἴόνιος Ἀκαδημία, ἧς καθηγηταὶ διετέλεσαν ὁ Χριστόφ. Φιλιππᾶς, ὁ Κ. Ἀσώπιος, ὁ Κ. Σακελλαρόπουλος, ὁ Θ. Φαρμακίδης, ὁ Ν. Βάμβας καὶ ἄλλοι κλεινοὶ διδάσκαλοι, ἰδρυθεῖσα κατὰ τοὺς δουλικοὺς χρόνους, ἐχρησίμευσε θαυμασίως ὅπως ἐκ τῆς πανταχόθεν σφραβυστάσεως εἰς αὐτὴν πρὸς μάθησιν ἑλληνικῆς νεολαίας κλειστός ὅσως παρασκευάσῃ εἰς τὴν δικαστικὴν καὶ διοικητικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀνάγκας τῆς πα-

τρίδος, ἀμα ἀνεξαρτήτου αὐτῆς καταστάσεως, θαφιλῶς δ' ἐν Ἑπτανήσῳ διέχυσε τὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων.

Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἔτει 1864, κατηργήθη ἡ Ἴόνιος Ἀκαδημία.

Σ. τ. Δ.

Ἐορτὴ τῆς καθιδρύσεως τῆς
ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Τῇ 17 Μαΐου 1824 ἐτελέσθη ἡ ἐορτὴ τῆς καθιδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας.

ὑπὸ αἰσθήματος βαθυτάτης εὐλαβείας καταλαμβανόμεθα, νοερῶς παριστάμενοι εἰς τὴν ἐπισημοτάτην ἐκείνην τελετὴν, ἧτις ἐσήμανε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν μουσῶν εἰς τὰς ἀρχαίας ἐστίας καὶ τῶν γραμμάτων τὴν ἀναγέννησιν ἐν Ἑλλάδι.

Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ φρουριῷ παλατιοῦ, ἐν Κερκύρᾳ, ἔνθα εἶχον συνέλθει ἀπὸ πρωίας ἅπαντες οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ πρόκριτοι τῶν πολιτῶν, προπορευομένων τριῶν ῥαβδόχων, ὧν ὁ πρῶτος εἶχεν ἐπὶ τῆς ῥαβδοῦ χρυσοτέυκτον γλαῦκα, σύμβολον τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, εἰσέρχονται οἱ καθηγηταὶ τῶν τεσσάρων σχολῶν, καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ ἄρχων τῆς Ἀκαδημίας, ὅς ἀρχαιοπρεπῶς περιβεβλημένος ὑπεδέξατο ἐνθουσιῶν τὸ παρεστῶς πλήθος. Ἐκ τῶν σεμνῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ἀριστοτέλης Παῦλος ὁ Προσαλέντης, εἶχε παραγγελίᾳ τοῦ Γυλφόρδου διαγράψει τὸ σχέδιον τοῦ ἱματισμοῦ, συνισταμένου ἐκ χιτωνίσκου καὶ γλαμύδος, πεδίλων ἐρυθρῶν καὶ στεφάνου, καὶ τὸ χρῶμα διαφέροντος κατὰ τὰς σχολὰς, τῶν μὲν τῆς νομικῆς καθηγητῶν καὶ τοῦ ἀρχοντος ἐχόντων ἰοσιδῆ τὴν γλαμύδα, τῶν δὲ τῆς ἱατρικῆς ξανθὴν, καὶ κυανῆν τῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς.¹ Τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον συγκροτήσαντων τοῦ ἀρχοντος καὶ τῶν ἤδη πανεπιστημιακῶν δίπλωμα ἐχόντων Ἀθανασίου Πολίτου καὶ Χριστοφόρου Φιλιππᾶ, εἰσήχθησαν διαδοχικῶς ὑπὸ τοῦ κοσμητοροῦ καὶ ἐστεφανώθησαν ἐπὶ θεολογίᾳ μὲν ὁ αἰδ. Ἀιδρέας Ἰδρωμένος καὶ Θεόκλητος Φαρμακίδης, ἐπὶ νομικῇ δὲ ὁ Σκῶτος Φραγ. Βελφούρ, καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ ὁ Ἰωάν. Καρανδηνός, ὁ Κ. Ἀσώπιος, ὁ Ν. Πίγκολης, ὁ Ἰάκ.

1. Καὶ οἱ φοιτηταὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας κληθέντες Φιλόλογοι ἔφερον στολὴν ἐκ χιτωνίσκου, γλαμύδος κυανοχρόου καὶ πετάσου ἀρχαίου σχήματος.

Λουσιανός και ο Γεώργιος Ιωαννίδης. Μεθ' ἃ δὲ Χ. Φιλητᾶς ἀπήγγειλε λόγον, ἐν ᾧ ἐξῆρε τὸ αἴσιον τῆς ἡμέρας μετὰ τοσοῦτων αἰώνων περιπετείας και ἐθνικὰ δυστυχήματα. Ἐπευρήμησεν ἡ ὁμήγυρις, και τῆ προσκλήσει τοῦ ἀρχοντος οἱ πάντες μετέβησαν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν, ἔνθα δοξολογίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὁ Σ. μητροπολίτης Κερκύρας Μακάριος ἀπήγγειλε τὴν ἐπομένην εὐχὴν και κηλόγησε τὴν ἰδρυσιν τῆς ἰονίου Ἀκαδημίας: «Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Σολομῶντα διδάξας, ὁ φωτίσας τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς και ἐξ ἁλίων θεολόγους αὐτοὺς και κήρυκας τῶν μεγαλείων σου ἀναδείξας, Θεὸς τοῦ παντός, ἐπίδει ἐπὶ τὰς ἰκασίας ἡμῶν τῶν ταπεινῶν δούλων σου, και ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων τῆς σῆς ἀγαθότητος ὑπὲρ τοῦ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος σου συσταθέντος Πανεπιστημίου, πρὸς φωτισμὸν παντός τοῦ λαοῦ σου, και διαφύλαξον αὐτὸ στερεῶν, ἀκλόνητον και ὑπεράνω πάσης ἀντικειμένης ἐπιχειρίας. Κραταίωσον τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα ἡμῶν προστάτην, τὸν ἀείποτε ἐπαγρυπνοῦντα ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως και παντοιοτρόπου εὐτυχίας τοῦ κράτους τούτου... Ἀπόδος τὴν εὐλογίαν σου και τὰς ἀμοιβὰς τῷ ἐντιμοτάτῳ ἀρχοντι και διθυνητῆρι τοῦ Πανεπιστημίου τούτου, κόμητι Φριδερ. Γυϊλφόρδῳ, τῷ ἀπαίρους κατατρίψαντι πόνους ἐπὶ τῇ συστάσει τούτου πρὸς βελτίωσιν και φωτισμὸν τῶν κατοίκων τοῦ κράτους τούτου. Δὸς πνεῦμα σοφίας πᾶσι τοῖς διδασκάλοις, και φωτίσον διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου σου πνεύματος τὸν νοῦν πάντων τῶν μαθητῶν, ὅπως φωτισθέντες δοξάσωσι τὸ πανάγιον ὄνομά σου. Σὺ γὰρ ἡ πηγὴ πάσης σοφίας, και Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Μετὰ μεσημβρίαν ἐν αἰθούσῃ λαμπρῶς κεκοσμημένη παρτίθετο τράπεζα εἰς πλείονας ἢ ἑκατὸν κεκλημένους· προπιόντος τοῦ ἀρχοντος ὑπὲρ τοῦ προστάτου βασιλέως και τοῦ προστατευομένου ἰονίου κράτους, ὁ Α. Μ. Ἀρμωστής Σὶρ Φριδερ. Ἄδαμ ἔκαμε πρόποσιν ὑπὲρ μακροβιότητος τοῦ ἀρχοντος και παγίωσης τῆς ἰονίου Ἀκαδημίας, ἐνθουσιωδῶς τῶν συνδαιτυμόνων ἐπευφημούντων. Ἡ χαρὰ ἡ πληροῦσα τὴν καρδίαν τοῦ Γυϊλφόρδου ἐξεδηλοῦτο εἰς πάντα λόγον ἐξερχόμενον τῶν χειλέων του, και ἀπερίγραπτος ἀληθῶς ἦν ἡ κοινὴ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ τῆς Ἀκαδημίας συστάσει.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ¹

Φίλτατε,

Ποῦ λοιπὸν ἐμείναμεν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν μου; Ἄ! ναί. Ἐγὼ μὲν ἐμείνα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τραγαλίζων τὸν ξηρὸν ἄρτον τοῦ Βόρμς, και κορηννύμενος ἐκ τῆς ἐξαισίας
1. Ἰδὲ σελ. 658.

θεάς τῶν Παραρρήνιων, οἱ δὲ συμπλῶται μου ἔμειναν εὐωχούμενοι εἰς τοῦ πλοίου τὰ κοῖλα, ὅθεν ἀνέβαινον πρὸς ἐμὲ τῶν ἐρώντων οἱ ψιθυροί, τῶν παροφίδων και ποτηρίων ἡ μουσικὴ και τῶν ὄψων ἡ κνίσσα. Τότε κατὰ πρῶτον ἔλαβον τὴν πείραν ὅτι και ὁ στόμαχος ἐχει φθόνον.

Εἶχον δ' ἀρχίσει ἐκπληττόμενος ὅτι, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ ἔχουσι τέλος, τὸ ἐρεθιστικὸν μόνον ἐκεῖνο συμπόσιον ἦτον ἀτελεύτητον, ὅτε ἤκουσα τρυγγὸν καθεδρῶν μετακινουμένων, και πρῶτη ἐφάνη ἀναδύουσα ἐκ τῆς ἀναβάθρας ἡ Βέρθα.

— Ἡ Λωρελάυ! ἀνεφώνησεν ἅμα ἐπάτησε τὸ καταστρώμα.

— Ἡ Λωρελάυ; εἶπεν ἐρωτηματικῶς συγχρόνως και θαυμαστικῶς ὁ σύζυγός της, ἀκολουθῶν αὐτὴν κατὰ πόδας.

Και πάντες οἱ δαιτυμόνες τοῦ μεγάλου γεύματος ἐξώρμων ἀλληλοδιαδόχως, και οὐδεὶς ἔθετε τὸν πόδα εἰς τὸ καταστρώμα χωρὶς νὰ προσφέρῃ τὰς λέξεις: Ἡ Λωρελάυ.

Πλησιάζας δὲ και ἐμὲ ὁ φιλόλογος, «Λωρελάυ» μοι εἶπε κινῶν τὴν κεφαλὴν, και ἐγὼ, ἵνα μὴ καταγελασθῶ ἐπ' ἀγνοίᾳ, «Λωρελάυ» ἀπήντησα μηχανικῶς, και ὑποπτέων ὅτι ἦτον ὑποχρεωτικὴ τις εὐχὴ μετὰ τὴν ἐστίασιν, ἦν ὅμως ἄλλοτε δὲν εἶχον ἀκούσει. Ἄλλ' ἀμέσως εἶδον ὅτι ἠπατώμην, διότι πάντες, εἴτε ἐγνωρίζοντο εἴτε μὴ, ἐδίδον ἀλλήλοισ τὰς χειράς, ἐπιφωνοῦντες τὸ εἰθισμένον: «Γεῦμα», ὅπερ διηλοῖ εἰς τὴν λακωνικὴν γλῶσσαν τῶν κεκορημένων: «Ὁ Θεὸς δοίη ὑμῖν αἴσιον και ὑγιᾶς τὸ γεῦμα!» Ἐπομένως, θεῖς κατὰ μέρος τὴν φυσικὴν μου δειλίαν, τὴν κυρίαν Βέρθαν, ἥτις και αὐτὴ μὲ προσεφώνησε διὰ τοῦ μυστηριώδους «Λωρελάυ», ἐτόλμησα ἰδιαίτερος νὰ παρακαλέσω νὰ μοι εἰπῇ τί σημαίνει ἡ λέξις.

— Τὸ ἀγνοεῖτε! εἶπεν ἐκπεπληγμένη. Ἄ! λητμονῶ ὅτι δὲν εἶθε Γερμανός. Βλέπετε πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν τραχὺν βράχον, αὐτὸν ὅστις βυθίζει τοὺς πόδας του εἰς τὸν ποταμὸν. Ἐκεῖ ἐπάνω διητᾶτο ἡ Λωρελάυ, νύμφη θαυμαστῆς ὠραιότητος, ἔχουσα γλαυκοὺς και διαυγεῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τὸ κύμα τοῦ Ῥήνου, χρυσὴν τὴν ἠπλωμένην κόμην ὡς τοὺς ὀρίμους ἀστάχεις τῶν πέριξ ἀγρῶν, τὴν φωνὴν μελωδικὴν ὡς τῶν ἀηδόνων αἴτινες ψάλλουσιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ...

— ὦ! τὴν γνωρίζω! διέκοβα μετ' ἀπερισκέπτου ἐνθουσιασμοῦ.

— Τὴν γνωρίζετε λέγετε! εἶπεν ἐκπληττομένη ἡ Βέρθα.

Και εὐτυχῶς ὅτι τὸ εἶπε, διότι μ' ἐκώλυσε νὰ ἐκστομίσω ἀπρεπῆ ἀνοησίαν ἣν εἶχον εἰς τὸ ἄκρον τῶν χειλέων, και ἦν δὲν ἤξεύρω ἂν δὲν εἶχον ἤδη προδώσει οἱ ἐπὶ τῆς ὀμιλοῦσης σπηριζόμενοι ὀφθαλμοί μου, — και ταῦτα ἐμπρὸς τοῦ φιλόλογου. Συνελθὼν ἐπομένως ἀπήντησα

— Τὴν γνωρίζω βεβαίως εἶναι ἡ ἡμετέρα, τοῦ Ὀμήρου ἡμῶν ἡ Σειρήν.

— Ὅρθότατα, ἀπεκρίθη ἡ Βέρθα, διότι και ἡ Λωρελάυ, ὁσάκις πλοῖον προσέπλεε, ἐψάλλε τὰ γλυκύτερα ἄσματα της, εἴλκυε ναύτας και πηδαλιούχους, τὸ πλοῖον προσεράσσον εἰς τὸν βράχον κατεποντιζέτο, και οἱ πλείοντες ἐγίνοντο θυμὰ της.

— Πῶς ἤλλαξαν οἱ καιροί! ἐτόλμησα νὰ ἐκφωνήσω. Τώρα ὁ βράχος ἐκεῖνος εἶναι ἔρημος και ἀκίνδυνος, αἱ δὲ Σειρήνες, αὐταὶ πλεύουσιν ἐπὶ τῶν ἀτμοκινήτων.

— Ἀληθῶς, διέκοψεν ὁ φιλόλογος, φρονῶν ἴσως ἀναγκαῖον νὰ δώσῃ ἐμβριθεστέραν στροφὴν εἰς τὸν διάλογον, ὁ μῦθος τῆς Λωρελάυ ἐστὶν οὐδεὶς ἕτερος ἢ ὁ Ὀμπρικός τῶν Σειρήνων, και ὁ βράχος οὗτος εἶναι πολύτιμον μνημεῖον ἀρχαιοτάτης ἐπενεργείας τοῦ μακρὰν ἀκτινοβολούντος Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῆς ἐν νυκτὶ βαρβαρότητος βεβουλημένης Γερμανίας κατὰ χρόνους οὓς δὲν γνωρίζει ἡ ἱστορία.

Ἐν τούτοις διάφοροι ἐκ τῶν γνωρίμων τοῦ φιλόλογου εἶχον συσπειρωθῆ περι ἡμᾶς, και μετὰ τὰς ἀναγκαῖας ἀντιπαρουσιάσεις, μετῆχον τῆς συνδιαλέξεως, διότι «ἐπεὶ πόσιος και ἐδῆτύος ἐξ ἔρον ἔντο», ἐθεώρουν ἀναγκαῖον εἰς τὴν χώνουσιν ν' ἀμβλύνουσι τὴν ὀξύτητα τῶν τρυφερῶν αἰσθημάτων διὰ τινῶν σπουδαιολογιῶν. Ἐν αὐτοῖς δ' ἦτο και τις πρεσβύτης, οὐχὶ νεόγamos οὗτος, μυστικὸς σύμβουλος δὲ δὲν ἤξεύρω τίνας, ἢ μάλλον οὐδενός, διότι οὗτος ἐστὶ συνηθέστατος κενὸς τίτλος ἐν Γερμανίᾳ. Οὗτος δὲ, ἀπαντῶν εἰς τὸν φιλόλογον,

— Βίς τοσαύτην ἀρχαιότητα, εἶπε, δὲν νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀναγάγωμεν τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων. Οἱ Ῥωμαῖοι, ὧν μεγάλη λεωφόρος ἦτον ὁ Ῥήνος, ἐρρίψαν ἐνταῦθα σπέρματα ἑλληνικῶν μύθων, ὧν τινὰ ἐρρίψωσαν και ἐβλάστησαν. Και πολλῶν τῶν μύθων τούτων πολὺ μακροτέρα δύναται νὰ καταδειχθῇ ἡ ὁδοποιία, ἐκ τῆς ἐνδοτάτης Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, και ἐκεῖθεν μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν λεγεῶνων εἰς τὴν ἀγρίαν Εὐρώπην.

— Ἐξαιρῶ τὰς Σειρήνας, εἶπεν ἡ Βέρθα. Τόσον χαρίεντα μῦθον δικαιολογεῖ μόνον ἡ ὠραιότης τῶν Ἑλληνικῶν νήσων. Μετεφρευθεῖ δὲ και εἰς τὸν Ῥήνον, διότι αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει χώρα ἐφάμιλλος, ἔχουσα τοὺς γραφικὸς τούτους λόφους μετὰ τῶν ἀμιμήτων αὐτῶν ἐρειπίων.

— Προσέξατε, Κυρία, εἶπεν ὁ μυστικὸς σύμβουλος. Ἐγέτε Ἑλλήνα ὅστις σὰς ἀκούει. Ἐμπρὸς του μὴ ὀμιλεῖτε περι ἐρειπίων. Ὁ κύριος οὗτος, ἀναπολῶν τὰ ἐρείπια τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ μᾶς οἰκτερῇ ὅταν ἀκούῃ ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἡμέτερα.

— ὦ! παντάπασιν! ἐνόμισα φιλόφροσύνης καθῆκον νὰ ὑπολάβω.

— Ναί, ναί, μοι ἀντέταξεν ὁ ζωηρὸς γέρον. Ἥμιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσεκύνησα τὸν Παρθενῶνα και τὰ Προπύλαια, περιηγήθη τὴν Πελοπόννησον.

Και πρὸς τὴν Βέρθαν ἀποταθεῖς,

— Βεβαίως γνωρίζετε, Κυρία, τῆ εἶπε, γυναῖκας αἴτινες ἐξαισίας ὠραιότητος οὐσκι ἐπὶ νεότητος, διατηροῦσι μέχρι βαθέος γήρας πᾶσαν τὴν ἁρμονίαν τῶν χαρακτηριστῶν, τὴν ἐρασιμότητα τοῦ μειδιάματος, ἀντικαταστήσασαι τὴν χρυσὴν κόμην δι' ἀργυρᾶς, τὴν χάριν διὰ μεγαλοπρεπείας, τὴν νεανικὴν φαιδρότητα διὰ συμπαθοῦς μελαγχολίας, σέβας ἐπιβαλλούσης. Τὸ βλέμμα των δὲν ὀμιλεῖ πλέον περι ἔρωτος, ἀλλὰ περι ἀθανασίας. Τοιαῦτα τὰ ἐξαισία τῆς Ἑλλάδος ἐρείπια, περι ὧν, ὅτε τις ἀπαξ τὰ ἰδῆ, ὄνειροπολεῖ δι' ὅλης του τῆς ζωῆς.

— Ἄλλὰ και τὰ ἐδικὰ μας... ἠθέλησε νὰ εἰπῇ ἡ Βέρθα.

— Τὰ ἐδικὰ μας; διέκοψεν ὁ μυστικὸς σύμβουλος. Ἄν ποτε ἀπηντήσατε παρηγμακότα, κατεσκληκότα ἐσχατόγηρων, οὐ κατέρρευσαν ὀδόντες και κόμη, ἐξ ἐκείνων οὓς οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάται θὰ ἐρρίπτον εἰς τὸν Κεάδαν, τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἐδικὰ μας ἐρείπια, πλίνθοι πηλόκτιστοι, ἄς σκορπίζει τοῦ διαβάτου ὁ ποῦς, ἐν ᾧ τὰ ἐκ στίλβοντος μαρμάρου λελαξευμένα τῆς Ἑλλάδος ἐκεῖνα ἀψηφροῦσι τοὺς αἰῶνας, και μόλις κατίσχυον αὐτῶν ἠνωμένη τῶν σεισμῶν και τῶν βαρβάρων ἡ βία.

— Ἄλλὰ, ὑπέλαβον ἐγὼ, ἀνανδρον νομίσας ν' ἀφήσω ἐκ πατριωτισμοῦ τὴν Βέρθαν νὰ ὑποστῇ παντελῆ ἥτταν, και τὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν ταῦτα, οἷα δῆποτε και ἂν εἶναι ἡ πρώτη οἰκοδομή των, στέφουσι γραφικώτατα τούτους τοὺς λόφους και συμπληροῦσι τῆς φύσεως τὸ καλλιτεχνον διάγραμμα, πρὸς τὸν χαρακτηριστῶν αὐτῆς συνάδοντα. Και εἰς τὴν φαντασίαν δ' ἐξεγείρουσιν εἰκόνας παρελθόντων καιρῶν, ὅτε οἱ ἄτρομοι ἱππῶται εἶχον τὰ φρούρια ταῦτα φωλεὰς των, ἐκεῖθεν ἐπισκοποῦντες τοῦ Ῥήνου τὸν ῥοῦν.

— Και λεηλατοῦντες τοὺς διαπλέοντας, διέκοψεν ὁ ἀνηλεὲς φιλέλλη, και πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι διὰ τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων. Προτιμῶ τοὺς ἥρωας τῆς παναρχαίου σας ἐποχῆς, τοὺς εὐγενῶς συνάμα και ποιητικῶς μαχομένους κατὰ θηρίων και κατὰ κακούργων. Ὅτι ὅμως τὰ λείψανα ταῦτα ἀρχαιότερων καιρῶν, ὧν τὴν σχετικὴν καλλονὴν ἐν τῇ σκηνογραφίᾳ δὲν προτιθεμαι ν' ἀρνηθῶ, συνάδουσιν ἀποκλειστικῶς πρὸς αὐτῆς τὸν χαρακτήρα, τοῦτο μ' ἐπιτρέπετε νὰ μὴ τὸ δεχθῶ τοσοῦτον ἀπολύτως. Δὲν ἤξεύρω ἂν, πρὶν καταβῶμεν εἰς τὴν τράπεζαν (δὲν ἤξευρε πόσον δίκαιον εἶχε μεταχειριζόμενος τὸ πρῶτον πρόσωπον), παρετηρήσατε περι τὸ Βίγγεν, ἀριστερῶς, εἰς τὴν ὄφρον τῶν λόφων τε-

τράστουλον ναύσκον Ἑλληνικόν, κόσμημα, ἐννοεῖται, ἐσχάτως ἀνεγερθὲν, καὶ ἄλλο ῥυθμοῦ ὁμοίου ὀλίγον ἐνδοτέρω, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχλης. Ἄν τὰ εἶδετε, δὲν σὰς ἐφάνησαν βεβαίως παραβλάπτοντα τὴν σκηνογραφίαν.

Παραβλάπτοντα! Μετὰ πόσης χαρᾶς ἤκουσα τὰς λέξεις ταύτας τοῦ ἐνθουσιώδους συνοδοιπόρου μου! Διότι τὰ εἶχον ἰδεῖν, καὶ ἡ θέα των μὲ εἶχε συγκινήσει, καὶ μοι ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον τὸν Ἑλικῶνα ἐμπρός μου, ὅτι αἱ Μοῦσαι κατῶκον ἐκεῖ, ὅτι ὁ Θύρσις καὶ ὁ Μενάλας κατῶκον τὰ δάση των, καὶ θεωρία ὅτι ἐμελλεν ἐν αὐλοῖς καὶ κιθάραις νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν κοιλάδων των.

— Διακαθῆ ἐπιθυμίαν ἔχω, εἶπεν ἡ Βέρθα, νὰ ἰδῶ τὰ θαυμάσια τῆς Ἑλλάδος λείψανα, καὶ τὸ στάδιον ἡμῶν ἐλπίζω μίαν ἡμέραν ἐκεῖ νὰ μᾶς φέρῃ. Ἐγὼ σχεδὸν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τούτου.

Καὶ τὸ βλέμμα τῆς ἐστράφη ἐρωτηματικὸν πρὸς τὸν νέον τῆς σύζυγον, ὅστις διὰ μειδιᾶματος ἔδωκε τὴν ἐπικύρωσιν.

— Ἀλλὰ, ἐξηκολούθησε, δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ τὸν θαυμασμόν μου καὶ εἰς ταῦτα ἃ παρερχόμεθα. Ἰδέτε τοῦτο ἐκεῖ. Ἡ συνεχῆς σειρὰ τῶν δξυτημάτων ἀψίδων του δὲν φαίνεται ὡς ἐντεχῶν περιήκτων συμπληροῦν τὸ μαλακὸν τοῦ λόφου διάγραμμα; Δὲν ἤξεύρω πῶς μετὰ τῶν ὑψηλῶν ἐξοχῶν του ἀνατείνεται καὶ τὸ αἰσθημά μου πρὸς οὐρανὸν, καὶ ἡ θέα του μοι ἐμπνέει αἰσθημα εὐλαθείας.

— Καὶ δικαιοῦτατα, εἶπεν ὁ γέρον, διότι εἶναι ἐρείπιον ἐπισήμου μοναστηρίου ἐγκαταλειφθέντος καὶ κρημισθέντος ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς διαμαρτυρήσεως.

— Εἰσθε βεβαίως ὅτι δὲν τὸ ἐκρήμισεν ὁ Βισμάρκ; ἠρώτησεν εἰς ἐκ τῶν παρισκαμένων νέων, ὅστις, ὡς ἔμαθον, ἦτο βουλευτὴς τῆς Ἀλσατίας.

— Εἶμι ξένος εἰς τὰ πολιτικά, ἀπεκρίθη ὁ μυστικοσύμβουλος. Μοι φαίνεται ὅμως ἐν γένει ὅτι κατακριτέος δὲν εἶναι τῆς Πρωσσίας ὁ ἀρχιγραμματεὺς θέλων ν' ἀποδώσῃ τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ νὰ περιστείλῃ ἐντὸς τῶν ἀμοιβαίων ὀρίων τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν πολιτείαν. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὸν κατηγορήσωμεν καὶ ὡς ἀνατροπέα τῆς θρησκείας καὶ ὡς κατεδαφίζοντα τὰ μοναστήρια.

— Νὰ τὸν κατηγορήσωμεν; ἀνέκραξέ τις ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχεν ἀναμιγῆ εἰς τὴν συνδιάλεξιν. Στέφανον ἀμάραντον θέλει διὰ τοῦτο τῷ πλέξει ἡ ἱστορία, ἢ μᾶλλον ἤθελε τῷ πλέξει, ἂν εἶχε τὴν γενναιότητα τοῦ νὰ πράξῃ ὅτι τῷ ἀποδίδεται. Θὰ ὑπηρετῆ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν θρησκείαν, ἂν κατέστρεφε τὰ καταγῶγια ταῦτα τῆς δεισιδαιμονίας.

— Ἡ σπουδὴ του, καθ' ὅσον ἤξεύρω, ὑπέλαβεν ὁ πρεσβύτερος, δὲν εἶναι ζῆλος ἱεραποστολικός, καὶ ἂν ἠθέλησε νὰ κωλύσῃ τὴν εἰσπήδησιν

εἰς τὰ τῆς πολιτείας ἀρχῆς ξένης, ἥτις μετὰ τῆς θρησκευτικῆς συνδέει καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν, δὲν διανοήθη ὅμως νὰ καταστρέψῃ καὶ ὁ, τι ἑκατομμύρια θεωροῦσιν ἱερὸν καὶ σεβαστὸν, ὡς καὶ δὲν ἀνεκώχισεν ἐξ ἐλλείψεως γενναιότητος, ἀλλ' ἵνα μὴ ὑπερβῇ τὸν ἀναγκαῖον ὄρον.

— Ἐκατομμύρια ἀδελφῶν δυστυχῶς πεπλανημένων ἐν τῷ σκότει τῶν προλήψεων, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, μὴ περιμένεις τὸ τέλος τῆς ἀνωτέρω φράσεως. Εἰκάζω ὅτι εἴσαθε καθολικός, ἐγὼ δὲ εἶμι ἱεραπόστολος Ἀμερικανός, καὶ ἱερὰν θεωροῦ τὴν ἀλήθειαν, καὶ καθῆκόν μου νὰ κρατῶ ὑψηλὰ τὸν δαυλὸν τῆς πρὸς πάντας, μάλιστα πρὸς ἑτεροδοξοῦντας, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των.

— Καθολικός δὲν εἶμαι, ἀλλ' οὔτε ἱεραπόστολος, ἀπεκρίθη ὁ μυστικοσύμβουλος τὴν ὑμετέραν ὅμως λατρείαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν οὐ μόνον ἐπαινῶ καὶ σέβομαι, ἀλλὰ καὶ τὴν συμμερίζομαι. Ἐν ὅμως ἀκόμῃ εἴσαθε τόσον πεπεισμένος ὅτι εἰς τὸ δόγμα σας ἐγκρατεῖται ἡ ἀλήθεια;

— Τοῦλάχιστον τὸ πιστεύομεν, εἶπεν ὁ ἱεραπόστολος, καὶ ἐπομένως καθῆκον φιλαδελφίας μᾶς ἐπιβάλλει νὰ μεταδίδωμεν αὐτὸ καὶ εἰς τοὺς ἄλλως δοξάζοντας, ἵνα τοὺς σώσωμεν ἐκ τοῦ θ' ἡμεῖς ἐκλαμβάνομεν ὡς ψεῦδος.

— Αὐτὴν περιῖπου ταύτην τὴν ἀπάντησιν, ἀπεκρίθη ὁ γέρον, ἔλαθόν ποτε παρ' ἱεραποστόλων, Ἀμερικανῶν ὡς ὑμᾶς, ἀλλ' Ἀγγλικῆς οὐχὶ Γερμανικῆς φυλῆς, οὗς πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὅταν ἐκ δευτέρου ἐπισκεπετόμην τὴν Ἑλλάδα, ἀπήντησα ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ, ἀπερχομένους τοὺς μὲν εἰς Σερβίαν καὶ ἄλλας Σλαβικὰς χώρας, τοὺς δὲ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Ἀρμενίαν, καὶ τινὰς νομίζω καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς χριστιανικοὺς λαοὺς, οὗς ἤθελον ν' ἀποσπᾶσιν ἐκ τῆς καθοδοξίας. Ἐνα τῶν κυρίων τούτων ἠρώτησα εἰς τί δόγμα αὐτὸς ἀνῆκεν;— Ἐννοεῖται, μοι εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ Ἀγγλικανόν, τὸ τῆς καθιδρυμένης ἐκκλησίας.— «Τότε θαυμάζω, τῷ ἀπεκρίθη, τὴν ὑπερβολὴν, τὴν σπατάλην τοῦ ζήλου σας: Ὁ γείτων σας ἐν Νεοβορᾶκῳ, ὁ κατοικῶν δεξιῶς τῆς οἰκίας σας, πέπεισμαι ὅτι εἶναι Πρεσβυτεριανός, Εὐαγγελικός δ' ὁ πρὸς τὰ ἀριστερά, καὶ τῆς Ἰψηλῆς ἡ τῆς Ταπεινῆς ἐκκλησίας ὁ ἀπέναντί σας ἢ ὁ ὀπίσω σας. Τί δὲν ἀρχεσθε ἀφ' ἐνὸς ἐξ αὐτῶν νὰ τὸν μεταπειθήτε εἰς τὴν ὑμετέραν ἀλήθειαν, καὶ ἔπειτα ἀλληλοδιαδόχως νὰ μεταβῆτε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους; Ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἂν οἱ γείτονές σας εἰσὶ σκληροτράχηλοι ὡς ἐμὲ, τὸν βίον ὅλον θὰ κατετριβέτε χωρὶς οὐδ' ἓνα νὰ κατηγήσατε. Εἶμι Διαμαρτυρόμενος, τοῦ ὑμετέρου δόγματος, καὶ εἰς αὐτὸ θὰ ἐμμένω. Ἀλλὰ καὶ Καθολικός ἂν ἦμην, ἢ Ἑλλην, ἢ Ἀρμένιος, τὸ αὐτὸ θὰ ἐπραττον, καὶ πᾶσα ὑμῶν ἢ πεπαιδευμένη εὐγλωττία θ' ἀπέβαινε ματαία ἵνα μὲ πείσῃ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται

ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς, ἢ τ' ἀνάπαλιν, καθ' ὅσον εἶμι καὶ θέλω μείνει πεπεισμένος ὅτι οὐδὲ σεις τὸ ἤξεύρετε. Σπουδαῖον φρονεῖτε νὰ τοῖς διδάξητε ὅτι εἶναι ἀσέβεια νὰ σέβονται τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς ἁγίους. Ἦθελον νὰ σὰς ἰδῶ τί θὰ ἐλέγετε ἂν τις ἐτόλμα ἐμπρὸς σας νὰ ἐξυβρίσῃ τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς σας, νὰ κακολογήσῃ τὸν ἐνάρετον φίλον ἂν ἀγαπᾶτε καὶ σέβεσθε. Ἴσως ἄλλοι εὐμαθέστεροί μου δεχθῶσι τὸν σπόρον ἂν ἐν αὐτοῖς σπεῖρετε. Τί θὰ φύῃ ἐξ αὐτοῦ; Ζιζάνια. Θὰ χωρισθῇ υἱὸς ἀπὸ πατρὸς, συμπολίτης ἀπὸ συμπολίτου. Ἀλλ' ἐρρήθη: «Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον γίνεται». Ἰδέτε περίξ σας ποῦ σήμερον ἐξακέλθει ἡ κοινωμία. Πᾶσα πίστις καταρῖβεται εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ἀδιαφορίας. Ὅταν διὰ νὰ διορθώσητε ἓνα λίθον ὅστις εἰς ὑμᾶς φαίνεται οὐχὶ εἰς τετραγώνον τετραγώνος, σαλεύητε τὰ θεμέλια, καταρρίπτετε εἰς ἐρείπια καὶ τὰ ἔτι ὑφιστάμενα μέρη τοῦ οἰκοδομήματος. Ὅχι Πρεσβυτεριανόν ἢ Καθολικιστὴν, Ἑλληνα ἢ Καθολικόν, ἀλλ' οὐδ' Ὀθωμανόν ἢ Ἰσραηλῆτιν ἂν ἀπαντήσητε, μὴ κλονίζετε τὰς πεποιθήσεις του. Πιστεύει ὅπως δήποτε εἰς Θεόν; Μέγα τὸ κέρδος. Ἐταράξατε τὴν πίστιν του; Τὴν ἀντικαθιστᾶ ἀθεΐα.

Ταῦτα σοὶ σημεῖω ἐξ ὅσον ἔλεγεν ὁ ἀγαθὸς σύμβουλος διότι τινὰ θίγουσι τὸν πολύκροτον ἠθικῆς καλλιέργειας πόλεμον (καυλοτρᾶμα), ὅστις ἐστὶ πρὸς τὸ παρὸν τὸ ζωτικώτατον τῶν ἐνταῦθα ζητημάτων, οὗ ἄνευ δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἠθικὴν ἀτμοσφαιραν τῆς Γερμανίας.

Ὁ Ἀμερικανός ἦτον ἔτοιμος ν' ἀπαντήσῃ καὶ μετὰ πικρίας, ὡς μοι ἐφάνη, ὅτε ἡ Βέρθα, πιθανῶς ἴν' ἀποτρέψῃ τὴν θύελλαν, ἀνέκραξεν:

— Ἰδοὺ τὸ Νεῦβειδ, ἡ ὡραία πατρίς τῆς Πριγκιπισσίας τῆς Ῥωμανίας!

Καὶ πάντων ἡ προσοχὴ ἐστράφη πρὸς τὴν εὐπρεπῆ παραρρήμιον πόλιν, καὶ πάντες ἐπλεκον τὸν πανηγυρικὸν τῆς νέας ἡγεμονίδος, ἥτις ἔμαθον τότε ὅτι πλὴν ἄλλων προτερημάτων ἔχει καὶ τὸ τῆς ποιήσεως.

Τῆ 28 Σεπτεμβρίου 1879

Ξ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].
Κυβερνήτης 181 σελ. 600.

Ι'

Ἐν μιᾷ τῶν πτερυγῶν τῆς οἰκίας, ἀντικρῶ τῶν ὑπερώων τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς Μαγδαληνῆς, ὑπῆρχε μικρὸν οἴκημα ἐκ τριῶν συνιστάμενον δωματίων, ἐν ᾧ κατοικεῖ οἰκογένεια τεχνιτῶν. Ὁ σύζυγος, ξυλουργός τὸ ἐπάγγελμα, ὠνομάζετο Πέτρος Μαρσῶ, ἦτο δὲ νέος εὐειδῆς καὶ Ῥωμαλέος ἄγων τὸ εἰκοστὸν πέμπτον τῆς ἡλικίας του ἔτος, εὐθυμὸς δὲ πάντοτε καὶ ἀγα-

θὸς καὶ ἀνυπόκριτος. Οὗτος δὲν ἐστιχοῦργε οὐδ' εἶχεν ἄλλην λύραν ἢ τὴν ρυκάνην του καὶ τὴν σμίλην. Ἐγειρόμενος καθ' ἑκάστην ἄμα τῇ αὐγῇ εἰργάζετο φαιδρῶς ἀπὸ πρωίας μέχρι ἑσπέρας, ὡς ἐὰν ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ λαοῦ ποίησις, ἄμα δὲ καὶ τὸ ἀριστον σύστημα τῶν μέχρι τοῦδε ἐπινοηθέντων πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐργατῶν. Προσπνῆς καὶ εὐχαρῆς, ἡ σύζυγός του ἔρραπτε πλοσίον του, ἐπιτηροῦσα συγχρόνως τὰ δύο τέκνα τῆς.

Ὁ Μαρσῶ διέκοπτεν ἐνίοτε τὴν ἐργασίαν του ὅπως ῥίψῃ βλέμμα ἐπὶ τοῦ κεντήματος τῆς συζύγου του ἢ ὅπως λάβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὰ παιδιὰ, ἔπειτα δ' ἐξηκολούθει μετὰ πλείονος ζέσεως τὴν ἐργασίαν του. Ἐνίοτε ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐψάλλε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ἐν τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἡσμάτων, δι' ὧν ὁ Βερανζέρος ἐπαρηγόρησε τὴν πατρίδα, ὁ δὲ ἀνὴρ διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ ὑπερῆφανου ἐπανελάμβανε τὸν ἐπωδόν. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζε τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, ἡ οἰκοδέσποινα ἠσχολεῖτο περὶ τὸ δεῖπνον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καθήμεναι περὶ τὴν λιτὴν τράπεζαν διηγῶν τὴν ἐσπέραν ὄλην συνδιαλεγόμενοι.

Ὁ Μαυρίκιος εἶχε πολλάκις παρατηρήσει ἐκ τοῦ παραθύρου του ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ βίου τῆς ἐργατικῆς καὶ τιμίας ἐκείνης οἰκογενείας. Δὲν λέγω ὅτι ἠσθάνετο πρὸς αὐτὴν ἐνδιαφέρον ἢ ὅτι ἐζήτει μάθημά τι ὠφέλιμον, τοὺς ἔβλεπεν ἀπλῶς ὡς θέαμα εἰς τὴν ὀκνηρίαν του εὐπρόσδεκτον. Ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ Μαγδαληνὴ παρηκολούθει ἀσμένως τὰ τοῦ βίου τῆς πτωχῆς οἰκογενείας, εὐρίσκουσα ἐν αὐτῷ μυστηριώδες τι γόητρον, αὐτὴ δὲ καὶ οἱ δύο σύζυγοι συνῆψαν ἐν βραχεῖ γειτονικᾶς σχέσεσι. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐθώπευε τὰ παιδιὰ ὁσάκις τὰ ἔβλεπεν ἐν τῇ κοινῇ εἰσόδῳ, κατὰ τὴν ἀσθενεῖαν δὲ τοῦ Μαυρικίου ὁ Μαρσῶ ἤρχετο πολλάκις, ὅπως μᾶθη περὶ τῆς ὑγείας του. Πρωῖαν τινὰ, παρατηρήσασα ὅτι ὁ νέος ξυλουργός ἐρυκάνιζε καὶ ἐγλυφε δρῦν, ὡς ἄλλοτε ὁ Μαυρίκιος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἱππότου, ἡ νεανὶς μετὰ συγκινήσεως ἐθεώρει αὐτὸν ἐργαζόμενον. Κύπτων ἐπὶ τοῦ ἀκρίθαντός του, παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον, ὁ Μαρσῶ ἐφαίνετο ἔχων τὸν νοῦν προσηλωμένον εἰς δυσχερεῖαν τινὰ, ἢν μάτην προσεπάθει νὰ ὑπερπηδήσῃ. Αἰφνίς διὰ βιαίας χειρονομίας μαρτυρούσης τὸ ἀδύνατον, ἔρριψε τὰ ἐργαλεῖά του, πλήττων μετ' ἀπελπισίας τὸ μέτωπόν του, ἔπειτα δὲ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους ὡς ἄνθρωπος εἰς ἄκρον ἀποθεωρῆμένος. Ἡ σύζυγός του ἐπλησίασεν ὅπως ἐμψυχώσῃ αὐτὸν διὰ θωπειῶν καὶ τρυφερῶν λόγων, ἀλλὰ πρῶτον ἴσως ἤδη ἀπώθησεν αὐτήν, δάκρυα δὲ ἀγανακτικῆς ἐρρέυσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν του. Ἡ γυνὴ ἤρχετο κλαίουσα καὶ αὐτῇ, ἐνθ' ἃ παιδιὰ μιμούμενα τὸ παράδειγμα τῶν γονέων των, ἔβδων

ἀμιλλώμενα. Βλέπουσα τὴν ἀπελπισίαν ταύτην ἡ Μαγδαληνὴ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου τῆς καὶ ἐφάνη αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας, ἧς εἶχε πολλάκις διεγείρει τὴν εὐμενῆ περιεργίαν. — Φεῦ, κυρία μου, εἶπεν ἡ γυνή, ἦν πρώτην ἠρώτησεν, ἰδοὺ τί συμβαίνει. Ὁ σύζυγός πρέπει νὰ παραδώσῃ σήμερον παραγγελίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον μας. Εἴτε διότι ὑπερεξέτιμης τὰς δυνάμεις του, εἴτε διότι δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτούμενην ἱκανότητα, βλέπει ὅτι τῷ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σπουδαίαν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαθεν. Ἀπελπίζεται λοιπὸν δι' ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μας, ἐγὼ δὲ κλαίω διότι κλαίει ἐκεῖνος.

— Τί νὰ σὰς εἰπῶ, κυρία, εἶπε τότε ὁ νέος ἐργάτης, ὁ Θεὸς νὰ με συγχωρήσῃ διότι ἐπίστευσα ποτὲ ὅτι εἶμαι τεχνίτης. Τίποτε δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ κάμω παρὰ νὰ βυκανίζω σανίδια καὶ νὰ τερνεύω σκαμνία.

— Ποῦ τὸ ἠξεύρετε! ἀπάντησεν ἡ Μαγδαληνὴ, ἔχει καὶ ἡ τέχνη τὰς ὥρας τῆς καθὼς καὶ ἡ τύχη, μόνοι δὲ οἱ ἄφους ἄνθρωποι εἶναι πάντοτε ἐτοιμοὶ πρὸς πάντα οὐδὲ διστάζουσι ποτέ. Εἰπάτε μοι τώρα περὶ τίνος πρόκειται.

Ἐπρόκειτο περὶ ξυλίνου ἀναγλύφου παρισίωντος τὸν ἀρχάγγελον, προωρισμένου δὲ εἰς ἐκκλησίαν τινὰ τῶν Παρισίων. Καίτοι φύσει ἐπιεικής, ἡ Μαγδαληνὴ ἠναγκάσθη ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι, ἐὰν τὸ μέλλον τῆς οἰκογενείας τοῦ τεχνίτου ἐξηρατᾶτο πραγματικῶς ἐκ τοῦ ἔργου τούτου, εἶχε δίκαιον τῷ ὄντι ν' ἀπελπίζηται. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην εἶδεν εἰς τὸ παράθυρόν του τὸν Μαυρίκιον, ὅστις ὑπακούων εἰς νεῦμα τῆς ἐξαδέλφου του, ἦλθε πρὸς αὐτήν, καίτοι ἀνευ προθυμίας.

— Ἰδὲ ἀδελφέ, τῷ εἶπε, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ βοηθήσῃς τὸν νέον τοῦτον καὶ νὰ τὸν ἐξαγάγῃς τῆς ἀμυχανίας;

Ὁ Μαυρίκιος πλησιάζας παρετήρησε τὸ ἀνάγλυφον ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μετὰ προσοχῆς μετεγνώσεως περιφρονήσεως. Οὐδὲν ἄλλο ἦτο, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἢ σχεδιάσμα οὐδὲν ὑπισχνούμενον καλὸν ἀποτέλεσμα. Ἰσάμενος περὶ αὐτὸν ὁ ξυλουργός, ἡ σύζυγός του καὶ ἡ Μαγδαληνὴ περιέμενον ἀνισχύως νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του. Ὁ Μαυρίκιος δὲν εἶπε λέξιν, ἀλλ' αἴφνης οὐχὶ ἐκ καλοκάγαθίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἵνα ἐπιδείξῃ ἑαυτὸν, ἀπεδύθη τὸν ἐπενδύτην του, ἀνεσήκωσε τὰς χειρίδας τοῦ χιτῶνός του καὶ λαμβάνων ἐν τῶν ἐργαλείων προσέβαλεν εὐτόλμως τὸ εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Μαρσῶ ἀνθιστάμενον ξύλον. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐθριαμβεύει ἐν κρυπτῷ, οἱ δὲ δύο σύζυγοι παρεκλογίζοντο ἀκίνητοι τὰς προόδους τῆς ἐργασίας, ἐνῶ τὰ παιδία ἰσάμενα μετὰ περιεργίας ἐπὶ ἐδωλίων, ἐφαίνοντο μετὰ τῶν ξανθῶν τῶν κεφαλῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων μορφῶν, ὡς ἡ φυσικὴ συνοδία τοῦ ὑπὸ τὴν σμίλην τοῦ τεχνίτου ἀναφουμένου προσώπου.

Ὅσας καὶ ἂν ὑπέστημεν θυέλλας, ὅσον ἐρημὸς καὶ ἐὰν ἦ ἡ καρδιά μας, ἔστω καὶ ἄμμον μόνον ξηρὰν περιέχουσα ὡς ἡ Σαχάρα, ὑπάρχει ὄμως ἐν αὐτῇ ἄνθος θαλαρῶν καὶ λαμπρὸν ὡς ἐὰν ἀνεώχθῃ τὴν προτεραίαν. Εἰς μάτην τὰ ἄλλα ἄνθη ἔπεσαν περὶ αὐτὸ μαρανθίντα, οὐδ' ἐν πέταλον ἐλλείπει ἀπὸ τοῦ κάλυκος αὐτοῦ, γὰρ δ' ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ στελέχους του, τὸ ὅποιον οὐδεὶς δύναται νὰ ἐκρίζωσῃ ἄνεμος. Τὸ ἀθάνατον τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἄνθος ὀνομάζεται κενοδοξία. Οὕτω, καίτοι ἀδιαφορῶν πρὸς πᾶν τὸ δίδον ζωὴν, ὁ Μαυρίκιος ἔχαιρε μετ' αὐταρκειῆς ἐπὶ τῇ ἐντυπώσει, ἦν εἰς τοὺς θεατὰς αὐτοῦ ἐνεποίει.

ὑπὸ τῆς φιλοτιμίας κεντούμενος ἀνέκμησεν, ὡς ἐκ θαύματος, τὴν περὶ τὴν σμίλην τόλμην ἐκείνην καὶ ἀκρίθειαν, ἐφ' ἣ ἔχαιρεν ἄλλοτε τὸσον ὁ ἱππότης. Ἐλεύθερος τῶν ξυλίνων δεσμῶν του, ὁ ἀρχάγγελος ἔσειεν ἤδη ὡς νικητῆς τὰ φροίσσοντα αὐτοῦ πτερά, μετ' ὀλίγας δὲ ὥρας τὸ πρόσωπον, τὸ ὅπιον ὁ Μαυρίκιος εἶχε παραλάβει ἐν καταστάσει σχεδιάσματος, ἐφάνη εὐκρινὲς καὶ λαμπρὸν ὡσεὶ ἐκ μαρμαροῦ γεγλυμένον.

— Ἰδοὺ, εἶπε, καταθέτων τὰ ἐργαλεῖα, πολὺ δύσκολον δὲν ἦτο, καθὼς βλέπετε.

Φαντάζεται ὁ ἀναγνώστης τὴν χαρὰν τῆς πτωχῆς οἰκογενείας. Τὰ παιδία ἔχειροκρότου, ὁ δὲ τεχνίτης καὶ ἡ σύζυγός του μεταξύ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ταλαντεύομενοι, ἐπήνουν μὲν τὸν Μαυρίκιον διὰ τὸ ὥραϊον αὐτοῦ ἔργον, ὑλόγουν δὲ αὐτὸν διὰ τὴν καλὴν του πράξιν. Ἡ Μαγδαληνὴ σιωπῶσα ἐβλεπε τὴν χαρὰν αὐτῶν καὶ ἠλπίζεν ὅτι τὴν αὐτὴν χαρὰν ἠσθάνετο καὶ ὁ ἐξαδέλφος τῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀποπερατώσας τὴν ἐργασίαν του, ἔσπευσε νὰ λοιδορήσῃ ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ ἄνοήτῳ εὐφροσύνῃ, ἦν εἶχεν ἀπολαύσει, οὐδὲν δὲ εὐρίσκων εὐηθέστερον τῶν συγκινητικῶν σκηνῶν, κατέπαυσεν αὐτὴν λαμβάνων τὸν ἐπενδύτην του.

— Ἀχ κύριε, με ἐσώσατε! ἀνέκραξεν ὁ νέος τεχνίτης.

— Ἐλπίζω, φίλε μου, ἀπεκρίθη ξηρῶς ὁ Μαυρίκιος, ὅτι λέγεις ὑπερβολὴν, ἄλλως κακὴν ἐκδούλευσιν σὲ ἔλαμα σώζων σε, καὶ δὲν ἀξίζει ὁ κόπος νὰ με εὐχαριστήσῃς.

Ταῦτα λέγων, ἀπέκρουε τοχαίως τὰ παρ' αὐτῷ παίζοντα δύο παιδία, καὶ ἐξελθὼν ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Πόθεν προήρχετο ἡ ἀθυμία αὐτοῦ; Ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά εἶναι ἄβυσσος ἀνάνθρωπον διαλογισμῶν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἠγανάκτει οὐδεμίαν ἔχων τοῦ λοιποῦ πρόφασιν ὅπως μὲν ἄργός. Οἱ δύο σύζυγοι ἔμεναν ἐστατικοὶ καὶ ἔλυπον τὸ μὴ δυναθῆναι νὰ ἐκφράσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην των, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ βαθεῖαν αἰσθανθεῖσα θλίψιν ἕνεκα τῶν ἀποτόμων λόγων τοῦ ἐξαδέλφου τῆς, ἀπεστράφη ὅπως κρύψῃ τὰ δάκρυά τῆς, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἠλπισεν ὅτι ἡ ἡ-

μέρα ἐκείνη ἦτο ἴσως ἡ ἀφετηρία μέλλοντος αἰσιωτέρου.

Καὶ τῷ ὄντι, ἡ Μαγδαληνὴ παρετήρησεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Μαυρίκιος εἶχε συχνὰς μετὰ τοῦ Μαρσῶ συνεντεύξεις. Καὶ ἐνώπιόν τῆς μὲν εἰσιώπα, ἀλλὰ τὸ σοβαρὸν καὶ σκεπτικὸν τοῦ ἦθους ἐμαρτύρει ὅτι ἐκτακτὸν τι συνέβαιεν ἐν τῷ βίῳ του.

Πρωτῶν τινά, καθ' ἣν ἠτοιμάζετο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του ἡ Ὁρσολα, ἔφυγεν αἴφνης ἐν ἄκρῳ ταραχῆς, ἀφίνουσα τὴν θύραν ἡμίκλειστον. Τί δὲ εἶχεν ἴδει, τί συνέβαιεν ἐν τῷ οἰκῆματι τοῦ Μαυρίκιου; Ἡ Ὁρσολα ἔτρεξε πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτῆς καταφιλοῦσα καὶ βρέχουσα αὐτὴν διὰ τῶν δακρύων τῆς.

— Ἐλα, ἔλα, κυρία.

Ἄνευ ἄλλης τινός ἐξηγήσεως, ἔλαθε τὴν Μαγδαληνὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ὠδήγησεν ἀκροποδητῆ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Μαυρίκιου.

— Μὴ κάμνης ταραχὴν, τῇ εἶπε, καὶ κύτταξέ!

Ἡ νεῆνις ἔκυψε κρατούσα τὴν ἀναπνοήν τῆς καὶ εἶδε διὰ τῆς ἡμίκλειστου θύρας, εἴπειτα δὲ ἐβρίθθη κλαίονσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ὁρσολας.

Τί εἶχεν ἴδει λοιπὸν καὶ ἡ Μαγδαληνὴ; Τὸ ὡραιότατον δι' αὐτὴν θέαμα, τὸν Μαυρίκιον ἐνδεδυμένον ἐργατικὴν στολήν, κύπτοντα δὲ ἐπὶ ὀκρίβαντος καὶ ἐργαζόμενον.

[Ἐπειτὰ συνέχισα]

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΡ.

Μετὰ ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως δημοσιεῶμεν κατωτέρω τὸ διήγημα «Ὁ ὑπὲρ τῆς». Εἶνε ἔργον ἀνδρὸς ὅστις, πρὸ ὀλίγου χρόνου κατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις, δὲν ἠρέσθη νὰ μελετήσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἀλλὰ, εἰσδύσας εἰς αὐτὰ αὐτῆς τὰ σπλάγχνα, συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ, οὕτως εἰπεῖν, ἕνα τῶν περιεργότερων καὶ ἀληθεστέρων αὐτῆς χαρακτήρων. Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ εἰπωμεν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι εἶνε ἀνὴρ λόγιος ἄμα καὶ πρακτικὸς, διαξήσας ἐν τῷ εὐτυχῇ ἐκείνῳ μεταξὺ τῶν δύο τούτων τάξεων μεταχίμῳ, ἐν τῷ ὅποιῳ ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται ὀρθῶς, καὶ ὀρθῶς καὶ ἐπιχαρίτως ἐκφέρει τὰς σκέψεις αὐτοῦ. Σ τ. Δ.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ

[Διήγημα πρωτότυπον].

Ὁ κύρ Κώστας ἐξ Ἠπειροῦ, μεταναστεύσας πρὸ τίνος χρόνου ἐξ ἄλλοδαπῆς εἰς Ἀθήνας μετὰ τῆς συζύγου του, παρέλαβεν εἰς τὸν οἶκόν του δύο ὑπηρετὰς, τὸν μὲν ἀρσενικοῦ, τὸν δὲ θηλυκοῦ γένους.

Ἡ τελευταία αὐτῆ εἶχεν, ὡς ὄλαι αἱ ὑπηρετρίαι, ὄνομα Μούσης, ὠνομάζετο Καλλιόπη. Ρυπαρὰ, ἐκ γενετῆς ἄλουτος καὶ μεστὴ ματαιοφροσύνης, κατέφυγεν εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπηρετρίας διὰ νὰ συνάξῃ τὴν προικὰ τῆς καὶ νὰ ὑπανδρευθῇ. Καὶ ἐδόξαζε μὲν ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει νὰ ὑπανδρεύεται νεωτάτη, ὥστε, ὅταν χηρεύσῃ, νὰ ἦναι εἰς καιρὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον ἄνδρα, ἀλλ' αἱ περιστάσεις δὲν ἄφησαν νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ἀρχὰς τῆς καὶ προσεπάθει διὰ παντοίων μέ-

σων νὰ συστηθῆ εἰς τὴν προσοχὴν τῶν γαμβρῶν. Ἐφόρει πάντοτε ἐσθῆτα με οὐρανὸν ὄπισθεν καὶ ὑποδήματα με ὑψηλὴν καὶ ὀξεῖαν πτέρναν. Διὰ τῶν δύο τούτων μέσων ἐπίστευεν ὅτι ἐτάσσετο μεταξὺ τῶν κομψότερων γυναικῶν τῆς Γαλλικῆς ἀριστοκρατίας. Ὅτε δὲ τὰς ἐορτὰς ἐξήρχετο ἐψιμυθιωμένη μέχρις ἄκρου τῶν ὠτων, ἐφαντάζετο ὅτι πάντες οἱ διαβάται ἠτένιζον εἰς αὐτὴν θαυμάζοντες τὴν κομψότητά τῆς.

Ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς ἔφερεν ὄνομα ἱστορικόν. Ὦνομάζετο Ἐπαμεινώνδας. Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἠγνοεῖ ὅποιος ἀνὴρ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο· διότι εἶχε μαθητεύσει εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πατρίδος του καὶ ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδας καὶ μεταφράσεις μυθιστορημάτων. Ἐκ δὲ τῆς σοφίας ταύτης ἐπαρθεὶς κατεφρόνησε τὴν τέχνην τοῦ πατρός του καὶ ἔταξεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ζηλευτὴν μερίδα τῶν ὑπαλλήλων. Προστασία τοῦ βουλευτοῦ τῆς ἐπαρχίας του διωρίσθη γραμματεὺς ὑποτελωνείου, καὶ ἔζησε μέγας καὶ πολὺς εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη. Φύσει ὦν εὐφυῆς δὲν ἐγχευάσθη πολὺν καιρὸν νὰ καταρτισθῇ εἰς τὸ ἐπάγγελμα· ὀλίγας ἐβδομάδας μετὰ τὸν διορισμὸν του ἔφερε τὴν γραφίδα ἐπὶ τοῦ ὠτός, τὴν κόμην ἄτακτον, τὴν ἐνδυμασίαν φαντασιώδη· μετεχειρίζετο με σκαιὰν οἰκειότητα τοὺς σημαντικωτέρους τῶν γερόντων, καὶ ἐν τῷ καφενεῷ τῆς κωμοπόλεως ὠμίλει μεγαλοφώνως περὶ πολιτικῶν, ἐνεκωμιάζε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κόμματός του, κατέκρινε τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἐσχολιάζε τὰ ἐν τῇ Βουλῇ. Τόσον δὲ ἦτον ἐμπειρὸς τῆς βουλευτικῆς γλώσσης, ὥστε, ὅτε ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ δωματίου του τὸν ἐζήτησε τὰ πρὸ μηνῶν καθυστεροῦντα ἐνοίκια, ἀπεκρίνετο σοβαρῶς: — «Τὸ βαλάντιον δὲν εἶναι εἰς ἀπαρτίαν».

Ἄλλ' ἐνῶ προκόπτων εἰς φιλοδοξίαν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ προϊσταμένου του καὶ ἐφαντάζετο ὅτι θέλει γείνει ὑποτελώνης, μικρὸν περιστατικὸν κατέστρεψε τὴν εὐτυχίαν του. Κατὰ τὰς ἀκολούθους ἐκλογὰς ὁ προστάτης του βουλευτῆς ἀπέτυχε, καὶ ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον ἔλαβε τὴν κεραυνόβόλον ἀγγελίαν ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης εὐχρεστήθη νὰ τὸν ἀπολύσῃ τῆς ὑπηρεσίας. Ἐγραψεν εὐθὺς τότε εἰς τὸν ὑπουργὸν ὑποβάλλων τὰ εἰς τὴν θέσιν του δικαιώματά του, καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις φίλους του ἐκλιπαρῶν νὰ ὑποστηρίξωσι ταῦτα· ἀλλ' οὔτε αὐτὸς εἰσηκούσθη οὔτε οἱ φίλοι του ἔχυσαν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρωτεύουσάν, ὅπως διὰ τῆς παρουσίας του δυσωπήσῃ τοὺς ἐν ἰσχύϊ, καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. Συνεσκέθη με τοὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὀλίγους φίλους, ἀνέβη, κατέβη πολλάκις τὴν κλίμακα τοῦ ὑπουργείου, ἐβράδιούργησε, παρεκάλεσεν, ἠπειλήσεν, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἐπιτυχῶν κατετάχθη εἰς τὴν μεγάλην ἐν τῇ πρωτεύουσῃ φάλαγγα

των παυσανίων και ανεγράφη φοιτητής εις τὰ καφενεῖα τῶν Χαυτειῶν.

Διητάτο ἐξ ἀνάγκης ἐν μεγίστῃ φειδωλίᾳ. Ξενισθεὶς παρὰ τῷ φίλῳ του Ἐκφουστάνελλῳ ἐκοιμάτο ἐπὶ τοῦ ἰσχυοῦ τούτου σοφᾶ διὰ τὴν καθαρσὶν τοῦ χιτῶνός του ἐμμεῖτο τὸν θυμὸν του στρατηγὸν τῶν Θηβαίων διὰ τὴν ἐν Χαυτειοῖς διατριβὴν δὲν ἐδαπάνη πλέον τῆς δεκάρας καθ' ἡμέραν. Μ' ὅλα ταῦτα μετὰ μικρὸν τὸ βαλάντιον ἐκενώθη μέχρι τοῦ τελευταίου δόλοῦ. Τὸ ἐστιατόριον τοῦ κυρίου Μανούσου ὑπῆρξεν ἡ μεγαλειότερα αἰτία τῆς κενώσεως. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ δάνεια τῶν φίλων ἄλλα καὶ οἱ φίλοι ἦσαν ὀλίγοι καὶ τὰ μέσα αὐτῶν ὀλιγώτατα. Τοιοῦτοτρόπως μετὰ τινὰς ἐβδομάδας δὲν τὸν ἔμεινεν ἄλλο θρεπτικὸν μέσον εἰμὴ ἡ πίστωσις τοῦ ξενοδόχου. Κατέφυγε λοιπὸν εἰς αὐτὴν καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐγευματίεζε καὶ ἐδείπνει διὰ λογαριασμὸν τοῦ μέλλοντος.

Δὲν εἶναι πολὺ δυσάρεστος ἡ προσζόφλησις τοῦ μέλλοντος αὐτῆ κατὰ δυστυχίαν ἅμως ἔχει καὶ αὐτὴ στενὰ τὰ ὄρια. Μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας ὁ κύριος Μανούσος τὸν ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸ ἀργύριόν του, τὴν δὲ ἐπιούσαν, ὅτε μὲ καλὴν ὄρεξιν ὁ Ἐπαμεινώνδας παρακαθίσας εἰς τράπεζαν διέταξε τὸ καθημερινόν του, οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν ὑπήκουσε καὶ πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἀνυπομονῶν καὶ ἐπαναλαμβάνων τὴν διαταγὴν του. Ἀφοῦ δὲ ἐνόησεν ὅτι τὸ κακὸν προήρχετο ἐξ ἀνωτέρας διαταγῆς, ἐπλησίασε περιλυπὸς τὸν ξενοδόχον καὶ πρῶτον παρέστειλεν αὐτῷ τὰ εἰς τὸ ἐστιατόριον δικαιώματά του, διότι πρὸ καιροῦ ἐτρέφετο ἐν αὐτῷ, ἔπειτα δὲ τὸν ἐξήγησε τὸ τραγικὸν τῆς θέσεώς του.

— Εἶμαι οἰκογενειάρχης, ἀπήντησεν ὁ κ. Μανούσος, πληρόνω ἐνοίκια, ἐπιτηδεύω, ὑπηρετάς. Δὲν δύναμαι νὰ τρέφω ἀνθρώπους δωρεάν.

— Ὅχι δωρεάν, κύριε Μανούσε, δὲν ζητῶ δωρεάν οὔτε παρὰ σοῦ οὔτε παρ' οὐδενὸς ἄλλου. Μικρὰν μακροθυμίαν ζητῶ μόνον. Δός μοι δύο ἐβδομάδων ἀκόμη πίστωσιν καὶ θέλεις πληρωθῆ. Τί εὐχὴ Θεοῦ! ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ δὲν θέλει διατηρηθῆ αἰωνίως. Μετὰ ὀκτώ ἡμέρας ἔχομεν ἀλλαγὴν ὑπουργείου, τὸ ἤξεύρω βέβαια, καὶ θέλω λάβει τότε τὴν θέσιν μου καὶ τοὺς καθυστεροῦντας μισθοὺς μου.

— Ὁ πρωθυπουργὸς ἔχει τὴν πλειονοψηφίαν εἰς τὴν βουλὴν, ἀπήντησεν ὁ πρόνιμος Μανούσος. Μεχρισοῦ παρουσιασθῆ περίστασις νὰ συνεννοηθῶσι τὰ ἄλλα κόμματα καὶ νὰ τὸν εἰψῶσι, σὺ ἤμπορεῖς νὰ φάγῃς καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ὑπάγε καὶ εἰς ἄλλο ξενοδοχεῖον, ἢ εὖρε κανὲν ἔργον.

— Ὅποιον ἔργον νὰ εὖρε! ἐπέφερον ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ δυστυχὴς Ἐπαμεινώνδας. Δὲν γνωρίζω τέχνην, δὲν ἔχω κεφάλαιον, ὅποιον ἔργον θέλεις νὰ εὖρω;

— Γίνου ὑπηρετής, ἀπήντησε μετ' ἐμφάσεως ὁ ξενοδόχος.

— Ὑπηρετής! ἐξεφώνησεν ἐντρομος ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐλησμόνησε τὴν πεινάν του.

— Μάλιστα, ὑπηρετής. Διατί σὲ τρομάζει ἡ λέξις; Δέχεσθε ὑπηρεσίαν μετὰ χαρᾶς, διατί δὲν δέχεσθε τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρετοῦ; Καὶ ἐγὼ ἀπὸ ὑπηρετοῦ ἤρχισα καὶ ἔγινα οἰκοκύριος. Καθὼς τὰ τέκνα γίνονται ἀπὸ τῶν γονέων διὰ τῆς συζυγίας, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀποκοτῶν κατάστασιν ὁ εἰς ἀπὸ τοῦ ἄλλου διὰ τῆς ὑπηρεσίας.

Τὸ ἐπιχειρήμα τοῦ κυρίου Μανούσου ἦτο φιλοσοφικώτατον, ἀλλ' ὁ φιλότιμος Ἐπαμεινώνδας οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρετοῦ ὑποφέρων ν' ἀκούσῃ, ἔφυγε μὲ ψυχὴν πλήρη ἀγανακτήσεως καὶ μὲ κοιλίαν ἐντελῶς κενήν.

Εἶναι παρατηρημένον ὅτι οἱ Ἕλληνας ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἀποφεύγουν τὴν σωματικὴν ἐργασίαν. Ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἑκατοντάδες νέων ἀνθρώπων ἀναχωροῦν κατ' ἔτος ἐκτὸς τοῦ κράτους ἐξαιρέσει δὲ ὀλίγων νησιωτῶν, οὐδεὶς ξενιτεύεται διὰ νὰ ἐργασθῆ τὴν τέχνην του. Ἄλλοι γίνονται ἐπιστάται κτημάτων, ἄλλοι ἀνοίγουν μικρὸν καπηλεῖον ἢ ὄψοπωλεῖον ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ Δουναβίου ἢ τῆς Αἰγύπτου ὀλίγοι δὲ ἐξ αὐτῶν εὐδοκίμοι καὶ ἐπανακάμπου, οἱ δὲ λοιποὶ μένουσιν καὶ χάνονται. Κατὰ πᾶν βῆμα δύνασθε νὰ ἴδῃτε καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἀθηνῶν ὑγίεις καὶ εὐρώστους νέους, καθημένους ἀπὸ πρωῆς μέχρι νυκτὸς πλησίον ξυλίνου δίσκου καὶ πωλοῦντας κάστανα ἢ τρωγάλια, ἢ κολλούρια, διὰ νὰ κερδίσωσιν ὀλίγα λεπτά. Δι' οἷαςδὴποτε ἐργασίας ἠδύνατο ν' ἀπολαύσωσι πολλαπλάσια ἄλλα προτιμῶν νὰ κάθηνται ἀκίνητοι, μαῦροι καὶ λιπαροὶ ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας, εὐχαριστούμενοι εἰς κέρδος, ἐξ οὗ μόλις καὶ κακῶς τρέφονται. Ἀποδίδομεν τὴν φυγοπονίαν ταύτην εἰς ἐλάττωμα ἐθνικοῦ χαρακτῆρος. Κατάλληλον νομοθετικὸν ἢ κυβερνητικὸν μέτρον ἠδύνατο νὰ τὸ διορθώσῃ ἄλλὰ κατὰ δυστυχίαν αὐξήσεως μᾶλλον τοῦ κακοῦ ὑπάρχουν παρ' ἡμῖν τὰ μέσα. Τὸ πανεπιστήμιον αὐτὸ, ὅπως εἶναι σήμερον διοργανισμένον, βοηθεῖ τὰ μέγιστα τὴν πρὸς ὀφέλιμον ἐργασίαν ἀποστροφὴν ἡμῶν. Ὅστις ἐνομαθέτησε τὸ ἀμισθον τῆς ἀνωτάτης παιδείας, δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὰ φυσικὰ ἡμῶν ἐλαττώματα. Διὰ τοῦ πανεπιστημίου ἑκατοντάδες νέων ἀποσπώμενοι τῶν ὠρελίων τεχνῶν, ἃς παραλαμβάνοντες παρὰ τῶν γονέων ἠδύνατο νὰ τελειοποιήσωσι, γίνονται ψευδοδικηγοὶ, ψευδοἰατροὶ, ψευδοδιδάσκαλοι καὶ ὑπάλληλοι. Ἰδιαίτερον δὲ ἀποστροφὴν ἔχουν οἱ Ἕλληνας εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρετοῦ, θεωροῦντες αὐτὸ οὐ μόνον ἐργῶδες ἀλλὰ καὶ ταπεινωτικόν, καὶ μὴ ὑποφέροντες νὰ κοπιῶσι πρὸς χάριν ἄλλου. Καὶ ὅμως πᾶσα ἐργασία γί-

νεται πρὸς χάριν ἄλλου, πρὸς χάριν τοῦ πληρόντος ὁ ἐργάτης ἀποβλέπει εἰς τὴν πληρωμὴν, οὐχὶ εἰς τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας ὠφελοῦμενον ἄλλ' ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁ κύριος πάρεστι, βλέπομεν ὅν θεραπεύομεν καὶ τοῦτο πληγόνει τὴν ὑψηλοφροσύνην ἡμῶν. Ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ταύτης οἱ νέοι, ὅσοι βιάζονται νὰ γείνωσιν ὑπηρεταί, γίνονται μὲ τὸν σκοπὸν νὰ κερδίσωσιν ἐκ τοῦ μισθοῦ μικρὸν κεφάλαιον καὶ διὰ τούτου νὰ προβιβασθῶσιν εἰς ὄψοπώλας. Ἄν ποτε ἴδῃτε προβεβηκότα ὑπηρετὴν, οὗτος εἶναι πρῶτον ὄψοπώλης περιπεσὼν εἰς συμφορὰς ἢ τὰ παστά του ἐφθάρησαν ἢ ἡ ἀστυνομία καταστρέψασα τὰ ἐλλιπῆ σταθμὰ του τὸν ὤθησεν εἰς ἐμπορικὸν ναυάγιον. Ἐπανερχεται τότε εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρετοῦ ἐργαζόμενος εἰς δευτέραν ἐκδοσὶν ὄψοπώλου.

Τοιοῦτων ἀρχῶν ἐμπορούμενος καὶ ὁ ἡμέτερος Ἐπαμεινώνδας ἠρωϊκῶς ἐπροτίμησε τὴν πεινάν ἀντὶ τῆς ταπεινώσεως. Ἄλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἡ πείνα δὲν νικᾷ πάντοτε, τὸ τρόπαιόν της εἶναι στιγμιαῖον. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ προσφύγῃ ἐκ νέου εἰς τοὺς φίλους. Οἱ φίλοι ἦσαν πρῶτον γυναικοί, ἀλλὰ τὰ βαλάντια των δὲν ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰς διαθέσεις των ἔσωσαν τότε τὸν ταλαίπωρον νέον, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι σώζοντας. Τὰ μέσα ἐξητλήθησαν καὶ ἡ πείνα ἐπανῆλθεν. Ἐβιάσθη τότε νὰ ἐπανεῖθῃ πρὸς τὸν κύριον Μανούσον, ἠκούσε τὴν φορὰν ταύτην μετὰ σκληροτέρας ὑπομονῆς τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα καὶ γενόμενος καὶ αὐτὸς φιλόσοφος συνήνεσε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ζωὴν κατὰ τὸ πρακτικὸν αὐτῆς μέρος, καὶ ἠρώτησε τὸν κ. Μανούσον πῶς καὶ ποῦ ἠδύνατο νὰ εὖρῃ θέσιν ὑπηρετοῦ.

— Ἐλα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου, τὸν εἶπεν ὁ ἀγαθὸς Μανούσος. Πρέπει, πρὶν ζητήσης ἀνωτέραν θέσιν, νὰ διδάχῃς τὴν ἐργασίαν. ἔχει καὶ ὁ ὑπηρετής τὴν ἐπιστήμην του, ἐπιστήμην οὐχὶ εὐκόλον, καθὸτι διδάσκεται διὰ μόνης τῆς πείρας καὶ τῆς ἀσκήσεως. Ἐγὼ θέλω παραβλέπει καὶ σε ὁδηγεῖ. Ἐλθέ τώρα νὰ σοὶ εὐχηθῶ καλὴν ὄρεξιν.

— Περιττὴ εἶναι ἡ εὐχὴ, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐκάθησε παρὰ τινὶ τραπεζῇ ἐν τῷ μαγειρείῳ. Ἐκεῖ μασῶν καὶ συλλογιζόμενος ἔφρασε νὰ ἐνοήσῃ πῶς ἀπὸ γραμματέως ὑποτελωνεῖου δύναται τις νὰ γείνη ὑπηρετής ξενοδοχείου. Ἄλλ' εὐκολώτερον ἐχώνευσεν τὸ δειπνον παρὰ τὴν κοινωνικὴν του ὑποβίβασιν. Ὅπωςδὴποτε ἤρχισε νὰ συνειθίζῃ καὶ εἰς ταύτην, βοηθούμενος μάλιστα ὑπὸ τῶν εὐχύλων φαγητῶν τοῦ ἐστιατορίου. Οὐδὲν ἄλλο μᾶς κάμνει τὸσον ὑπομονητικὸς εἰς τὰς ἐναντιότητάς τῆς ζωῆς ὅσον ἐδεσμα καλῶς παρεσκευασμένον.

Δὲν ἐνθυμούμεθα πόσον διήρκεσεν ἡ μαθητεία καὶ πόσον καιρὸν ἔμεινεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ

κυρίου Μανούσου. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐδιδάχθη πολλότατα πράγματα, ἅτινα ἠγνόει ἔμαθε τὰς ὀνομασίας τῶν τοσούτων καὶ τόσον ποικίλων σκευῶν, ὧν ὁ ἄνθρωπος χρῆζει εἰς τὴν ἀπλουστάτην ὑπόθεσιν τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἀναπαύσεώς του, καὶ προσέτι τὴν προσήκουσαν αὐτῶν χρῆσιν. Συζητῶν δὲ πολλάκις μετὰ τῶν συνυπηρετῶν του πολιτικὰ καὶ ἐξερχόμενος μετ' αὐτῶν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως εὕρισκεν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ὑπηρετοῦ δὲν ἦτο τόσον ἀχαρὶς ὅσον ἐφαινετο. Συνήντα ἐνόησε καὶ τοὺς παλαιούς του φίλους καὶ ἔστιν ὅτε τοὺς ἐπεσκέπετο. Ἐνώπιον τούτων δὲν ἦτο ὡς πρὶν ἀξιοπρεπής, ἐσυστέλλετο διότι αὐτὸς μὲν ἐλέγετο ὑπηρετής, ἐκεῖνοι δὲ ὑπογραμματεῖς ἢ ἀρχιφύλακες, ἂν καὶ εἰς περίοδον παυσανίων ἄλλ' ὅτε ἀπέτισεν αὐτοῖς ὅσα ὤφειλεν, ἐφιλονεῖκε μετ' αὐτῶν περὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου καὶ ἐφαινετο συλλογιζόμενος, ὅπως ὁ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ.

Μεταξὺ τῶν φίλων του διέπρεπεν ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὀνομάσαμεν ἤδη κύριον Ἐκφουστάνελλον. Αὐτὸς ἦτον ὁ στενώτερός του, ἡ σχέσις των ἦτο μᾶλλον ἐλευθέρα. Ὁ Ἐκφουστάνελλος οὗτος εἶχεν ἄλλοτε ἄλλο ὄνομα λήγον ἐν ἰθῆς μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ μὲ τὸ κομψὸν ἐνδυμα τῆς φουστάνελλας μετέβη ἐκ τῆς πατρίδος του εἰς Ἀθήνας πρὸς εὖρεσιν πόρου ζωῆς ἀποτυχῶν δὲ εἰς πᾶν ἄλλο, ἔγεινεν ἐφημεριδογράφος. Ἡ ἐφημερίς ὅμως δὲν εὖρε προστάτην οὐδένα κομματάρχην καὶ αἱ μάγγαι, ἂν καὶ ἐπρόσφεραν τρία φύλλα τὴν πεντάραν, δὲν εὕρισκον ἀγοραστήν. Τὴν δημοσιογραφικὴν του ἀποτυχίαν ἀπέδωκεν ἐν μέρει εἰς τὸ ὄνομά του, διότι παρετήρησεν ὅτι ἡ εἰς ἰθῆς κατάληξις ἐθεωρεῖτο οὐχὶ σοβαρῶν ἀνδρῶν λήγουσα τὴν ἀπέδωκε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν του διότι ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἡ φουστάνελλα δὲν εἶχε τὴν πλειονοψηφίαν. Συνταγματικῶς λοιπὸν σκεπτόμενος καὶ πρὸ πάντων εὕρισκων φραγκορράπτας ἐπὶ πιστώσει κόπτοντας καὶ ράπτοντας, ἐνεδύθη τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐνδυμα, ἐξέβαλε τὴν φουστάνελλον καὶ ὀνόμασεν ἑαυτὸν Ἐκφουστάνελλον. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐνῶ ἡ ἐφημερίς του ἐπνεε τὰ λίσθια, φοιτῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον διήκουσε τινῶν μαθημάτων τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ἔδωκεν ἐξετάσεις καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον τοῦ δικηγόρου. Ἡ ἐπιτυχία αὐτῆ τὸν ἐπαρηγόρησε διὰ τὸν θάνατον τῆς ἐφημερίδος του διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην συνέπεσε νὰ μὴ πωληθῆ μῆτε ἐν φύλλον, ὁ δὲ τυπογράφος, ὅστις ἦτο συνέταιρος, ἤρνηθη νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἀπὸ τῆς δημοσιογραφίας λοιπὸν μετεπήδησεν ὁ κ. Ἐκφουστάνελλος εἰς τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Εἶχε τὸν τίτλον, εἶχε τὸ δίπλωμα, εἶχε τὸ γραφεῖον ἦτο πλήρης (ὡς ἐλεγε) δικηγόρος, δὲν ἔλλειπον εἰμὴ οἱ πελάται. Πελάτας τῶντοντι δὲν εἶχε κερσθῶσει ν' ἀποκτήσῃ, ἂν καὶ πρὸ μηνῶν ἦτο δικηγόρος, ὅτε ὁ

Ἐπαμεινώνδας ἦλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Τοῦτου ἕνεκα δὲν ἠδυνήθη οὔτε δραχμὴν νὰ δανείσῃ εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς πεινητικὰς του ἡμέρας, καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ μεταξύ των ἀγάπη καὶ εἰλικρίνεια. Τὸν ἔδιδεν ὅμως πάντοτε πολυτίμους συμβουλὰς, ὑπέκαιε τὴν φιλοπατρίαν του, τὸν ἐσύσταιν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸν παραινέει νὰ μὴ ἔχη τὴν τοῦ ὑπρέτου θέσιν εἰμὴ ἀπλῶς ὡς χορταστικὸν καταφύγιον, νὰ μοχθῇ δὲ εἰς ἀνάκτησιν τῆς ἐν τῷ ὑποτελωνείῳ γραμματείας διὰ νὰ ζήσῃ ὡς πολίτης ἐλεύθερος.

— Ἄν ἦτο δυνατόν, τὸν ἔλεγε μίαν ἡμέραν, νὰ γείνω βουλευτὴς, μετὰ τὴν πρώτην τῆς βουλῆς συνεδρίασιν ἤθελες λάβει τὴν θέσιν σου.

— Ἄν ἦτο δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ εἶχα θέσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου, σὲ ὑπόσχομαι τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων εἰς τὴν πρώτην ἐκλογὴν.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ αἰσθήματα τῶν δύο φίλων ὅτε ἡμέραν τινὰ ἔμαθεν ὁ κύριος Μανούσος ὅτι ὁμογενὴς πλούσιος, νεωστὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις, ἐζήτηε ὑπρέτην νέον ἀξιοσύστατον. Ἡβουλήθη λοιπὸν νὰ τοποθετήσῃ παρ' αὐτῷ τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἴτε ὑπὸ εὐνοίας ἐπιθυμῶν νὰ τὸν προαγάγῃ, εἴτε καὶ διότι εὗρισκε συμφέρον νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ἐν τῷ ἐστιατορίῳ δι' ἄλλου ἐμπειροτέρου. Προσῆλθεν εἰς φίλον τοῦ μνησθέντος ὁμογενοῦς, ὠμίλησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τοῦ νέου ὑπρέτου, τὸν ἐσύστησε μετ' ὄρκου ὡς τὸν τελειότερον καὶ τιμιώτερον τῶν ὑπρετῶν καὶ οὕτω κατώρθωσε νὰ τὸν εἰσάξῃ. Μεγάλην δυσκολίαν δὲν ἔδειξεν ὁ Ἐπαμεινώνδας νὰ δεχθῇ τὴν νέαν ταύτην θέσιν. Ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα μετὰ λαμπρὰ χρήματα ἐζωγράφειεν ὁ κ. Μανούσος, ἡ θέσις εἶχε δι' αὐτὸν μέγιστον ἀγαθόν· ἀντὶ νὰ ὑπηρετῇ δημοσίως ἐν ξενοδοχείῳ, ἤθελε κρύπτει ἐντὸς ἰδιωτικῆς οἰκίας τὴν ταπεινότητά του. Ἐδέχθη λοιπὸν, καὶ οὕτως ἐγένετο ὑπρέτης τοῦ κύριου Κώστα.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ Καλλιόπη ἦτον ἥδη ἐστορατοπεδευμένη ἐν αὐτῇ. Εἶχε βοηθήσει τὴν σύζυγον τοῦ κύριου Κώστα εἰς τὸ νὰ εὐτρεπίσῃ τὰ δωμάτια, ἐκτένιζεν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς κατὰ πᾶσαν πρωΐαν καὶ διὰ προθυμίας καὶ θωπευμάτων προσεταιριζομένη τοὺς κυρίους τῆς ἀπέκτησε δικαιώματα εἰς τὴν πρωθυπουργίαν. Ἄν καὶ φύσει ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀνεγνώρισε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, διότι ἀπειρος ὢν ἀκόμη εἶχε ἀνάγκην ὁδηγίας εἰς πολλὰ. Βαθυμῆδον δὲ εὗρισκε τὴν φιλίαν τῆς μακροκέρκου θαλαμηπόλου λίαν εὐάρεστον. Δὲν ἐσύχθη μὲν πολιτικὰ ὡς ἐν τῷ ἐστιατορίῳ, ὑπῆρχον ὅμως ἄλλα ἀντικείμενα τερπνῆς διατριβῆς, ὡς παραδείγματα χάριν αἱ ὠραῖαι τέχναι καὶ μάλιστα ἡ πλαστικὴ, εἰς ἣν ὁ Ἐπαμεινώνδας εἶχε ἀποκτήσει ἐν τῇ συναναστροφῇ τῶν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ὑπρετῶν

ἀξιολόγους γνώσεις. Δὲν ἦτον ἡ Καλλιόπη γυνὴ νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ἀρετὴν τῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ σκοπὸν τοῦ βίου ἀνέκαθεν ἔθετο τὸν γάμον, ὠφελουμένη νῦν ἐκ τῆς εὐκαιρίας, ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τινὰ εἰς τὸ πρᾶγμα προπαιδείαν.

Ἡ οἰκία ἦτον ἡσυχος, ἡ ἐργασία τακτικὴ, οἱ κύριοι πρᾶοι καὶ προσηνεῖς, μεταχειριζόμενοι τοὺς ἀνθρώπους τῶν μετ' ἀγαθότητα καὶ συγκατάθεσιν ὥστε ὁ Ἐπαμεινώνδας ἠθέληεν εἶναι εὐτυχὴς, ἂν ἤξευρε νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν θέσιν του. Ἦτον ἥδη ἀπληλαγμένος παντὸς χρέους, ἀπέκτησεν ἐνδύματα ὅσα δὲν εἶχε ποτὲ, ἐφόρσε τὸ μαῦρον φράκιον καὶ τὸν λευκὸν λαϊμοδέτην τοῦ νεωτέρου πιθηκισμοῦ, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἀκμὴν ν' ἀρχίσῃ ἀποταμιεύμενος τὰ ἐκ τῶν μισθῶν του χρήματα, ὅτε αἰφνης ἀναγινώσκει εἰς τὴν ἐφημερίδα ὅτι διελύθη ἡ βουλή καὶ διατάσσονται νέαι ἐκλογαὶ καθ' ὅλον τὸ κράτος.

Ἡ εἰδήσις αὕτη μετέστησε τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἰς ἄλλον κόσμον· ἐλησμήνησε τὰ παθήματά του, δὲν προσεῖχε πλέον εἰς τὸ ἔργον του, ἐβλεπε τοὺς κυρίους του μετὰ καταφρόνησιν καὶ τὴν Καλλιόπην μετὰ ἀδιαφορίαν· δὲν εἶχε ἐν τῷ νοῦν εἰμὴ ἐκλογικὴν πάλην, θρίαμβον, Ἐκφουστάνελλον βουλευτὴν καὶ ἐαυτὸν ὑποτελώνην. Ὅσάκις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας ἐπορεύετο εἰς τοῦ Ἐκφουστάνελλου. Ἐκεῖ συνεσκέπτοντο τί ποιητέον, ἐσταίναν σχέδια ἐπὶ σχεδίων καὶ ἐμβῆκαν εἰς συγὴν ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ γνωρίμων. Φαίνεται ὅτι ἔφεραν ἐπὶ τέλος αὐτοὺς εἰς τὰ νερά των, αἱ εἰδήσεις ἦσαν ἐνθαρρυντικαί, ἅπαντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν, ἡ μηχανὴ ἦτον ἐτοιμὴ εἰς κίνησιν. Ἄλλ' ἐχρειάζετο ὁ ἄτμος ὁ μέλλων νὰ κινήσῃ τὴν μηχανὴν, ἐχρειάζοντο χρήματα. Δὲν ἐννοεῖ τις τί χρειάζονται τὰ χρήματα εἰς πρᾶγμα τόσον ἀπλοῦν οἷον ἡ ἐκλογὴ βουλευτοῦ· φαίνεται ὅμως ὅτι χρειάζονται. Οἱ ἀνταποκριταὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὤριζον ἕν ποσόν, ὅπερ ἔβαλεν εἰς ἀμμηχανίαν τὸν ὑποψήφιον βουλευτὴν καὶ τὸν μέλλοντα ὑποτελώνην. Οὔτε ὁ εἰς οὔτε ὁ ἕτερος ἠδύναντο νὰ ὑπερικήσωσι τὴν δυσκολίαν· ὁ μὲν δὲν εἶχε οὐδένα ὀβολόν, ὁ δὲ δὲν εἶχε οὐδένα πελάτην, ὅπερ καταντᾷ εἰς τὸ αὐτό. Συνεσκέπτοντο λοιπὸν, συνεζήτουν καὶ ἐβασάνιζαν τὸν νοῦν των πῶς νὰ προμηθευθῶσι τὸ ἀναπόφευκτον αὐτὸ εἰς ἐκλογὴν μέσον, ὅπερ πρὶν δὲν εἶχαν ποσῶς συλλογισθῆ. Μετὰ μωρίας ἀπράκτους ἐπινοήσεις εἶπε τέλος ὁ Ἐκφουστάνελλος.

Δὲν βλέπω εἰμὴ ἐν μόνον μέσον, νὰ ζητήσῃς μνησιαὶν ἀδειαν ἀπουσίας παρὰ τοῦ κύριου Κώστα σου καὶ τριμηνιαίων μισθῶν προκαταβολήν. Ἄν κάμῃς τὴν αἴτησιν ἐν ὀνόματι τῆς κινδυνεύουσας νὰ καταστραφῇ ὑπὸ κακῆς Κυβερνήσεως πατρίδος, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπαραγράπτων συνταγματικῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑλλήνος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιτύχῃς. Οἱ ἄνθρωποι

αὐτοὶ εἶναι ἀκόμη φιλοπάτριδες, μὴ ἐννοοῦντες δὲ τὸν συνταγματικὸν ὀργανισμόν τῆς πολιτείας, δὲν θέλουσιν τολμήσει ν' ἀποποιηθῶσι τὴν διὰ μικρᾶς θυσίας συνδρομὴν των. Ἐπειτα, τίς οἶδε; θέλει κολακεύσει ἴσως τὴν φιλοδοξίαν τοῦ κύριου Κώστα νὰ ἔχη ὑπρέτην φίλον καὶ δημιουργὸν βουλευτοῦ, μάλιστα βουλευτοῦ ὅπως πρέπει.

Τὴ ἐπινοήμα ἦτο θαυμάσιον· ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἀμφέβαλλε καὶν περὶ τῆς εὐδωσέως αὐτοῦ καὶ ἀπεσῶρη περιχαρῆς, συλλογιζόμενος κατὰ τινὰ στιγμήν καὶ ἐν τίσιν φράσεσι νὰ ὑποβάλῃ τὴν πρότασιν εἰς τὸν κύριόν του.

Τὴν ἐπιούσαν πρωΐαν, ὅτε ὁ κύριος Κώστας καταβάς εἰς τὸ ἐστιατορίον του ἐλάμβανε τὸν καφέ του καὶ μόνος ὑπρέτει αὐτὸν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἐφάνη ἀρμυδιωτάτη στιγμή νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ πατριωτικὸν σχέδιον τοῦ Ἐκφουστάνελλου. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀφῶν πολλάκις ἐξήροκατάπε καὶ παρσκευάσθη, εἶπε τέλος διὰ τόνου ξηροῦ εἰς τὸν κύριον Κώστα·

— Κύριε, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, εἰς οἰανδήποτε κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἂν εὕρισκόμεθα, ἔχομεν καὶ διατηροῦμεν τὰ συνταγματικὰ ἡμῶν δικαιώματα.

Ὁ κύριος Κώστας ἠτένισεν εἰς αὐτὸν ἐρωτηματικὸν βλέμμα: τί ἄρα ἐσήμαινεν ἡ δῆλωσις αὕτη;

— Γνωρίζετε ἴσως, κύριε, ἐπέφερεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὅτι προσεγῶς γίνονται νέαι βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Ὁφείλω καὶ ἐγὼ ὡς πολίτης Ἕλληνα νὰ δώσω τὴν ψήφον μου.

— Δόσε τὴν, ἀπήντησεν ὁ κύριος Κώστας χωρὶς ν' ἀναβλέψῃ.

— Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ψηφίσω εἰμὴ εἰς τὴν τόπον τῆς γεννήσεώς μου. Πρέπει νὰ ὑπάγω καὶ ἔγω ἀνάγκην ἐξόδων. Ζητῶ νὰ μοι χορηγήσῃτε ἕνός μηνὸς ἀδειαν ἀπουσίας, νὰ μοι πληρώσῃτε τρία μνησιαῖα, ὥστε νὰ εὐρεθῶ εἰς θέσιν νὰ ἐξασκήσω τὰ συνταγματικὰ μου δικαιώματα.

— Ὑπαγε νὰ κυττάξῃς τὸ ἔργον σου, εἶπε τότε ξηρὰ ὁ κύριος Κώστας, καὶ ἄφες τὰς ἀνοησίας αὐτάς.

— Ἀνοησίας! ὑπέλαθε μετ' ἐμφάσεως ὁ Ἐπαμεινώνδας· ἀνοησίαι δὲν εἶναι τὰ πολιτικὰ τοῦ Ἑλλήνος δικαιώματα, ἅτινα καθιέρωσε τὸ Σύνταγμα. Σᾶς προειδοποιῶ μάλιστα ὅτι διὰ τῆς συμπράξεώς μου θέλετε ἔχει φίλον καὶ ἐν ἀνάγκῃ, προστάτην βουλευτὴν παντοδύναμον.

— Δὲν ἔχω χρεῖαν προστασίας, εἶπεν ἀνιστάμενος ὁ κύριος Κώστας, καὶ στρέψας τὰ νῶτα εἰς τὸν ὑπρέτην ἐξῆλθεν.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Οὐμὸς καὶ λύσσα πατριωτικὴ ἐπλήρωσε τὴν ψυχὴν του καὶ, ἐπειδὴ ἐν τοσούτῳ ὁ κύριος Κώστας ἔγεινεν ἄφαντος, τείνων ὑβριστικῶς πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ τὴν χεῖρα·

— Ἀναίσθητε, ἐκραύγασεν, ἀνάξιε συνταγματικότητος! Κατανοῶ τοὺς σκοποὺς σου· θέλεις νὰ καταστρέψῃς τὸ Σύνταγμα, νὰ χανδακώσῃς τὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ ἐγείρῃς τὸν δεσποτισμὸν εἰς τὸ κλασσικὸν ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν καὶ συναισθανθεὶς ὅτι πᾶσα ἐλπίς εὐρέσεως χρημάτων ἀπέδρα, ἐστέναξεν ἐκ βάθους καὶ ἐκάθησεν ἄθυμος. Πολλὴν ὥραν ἐσυλλογίζετο, ὅπως συλλογίζονται οἱ τεταραγμένοι τὴν ψυχὴν, αἱ ἰδέαι του διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην ἀσυνάρτητοι, εἰς οὐδεμίαν ἀπόφασιν καταλήγουσαι. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους σατανικὸς λογισμὸς διεπέρασε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἠτένισε τὸ βλέμμα εἰς τὰ πέριξ ἐπιπλα. Ἰστατο ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ μεγάλη καὶ εὐξεστος σκευοθήκη, ἐν ἣ ὑπῆρχον εὐρύθμως τοποθετημένα ἀργυρᾶ σκεύη, πρόχοι, ζαχαροδόκαι, πινάκια καὶ ἄλλα, ῥωσικῆς κατασκευῆς, ὠραῖα τὸ σχῆμα καὶ ἀστράπτοντα. Εἰς ταῦτα ἀτενίσας κατεσχέθη ὑπὸ δεινοῦ πειρασμοῦ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν πολιτικῶν του ὄνειροπολημάτων. Ὅταν ἡ κεφαλὴν πυρέσθη, λίαν εὐκόλως ἐνδίδομεν εἰς τὸν πειρασμόν. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὁ δυστυχὴς νέος πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἀναποφάσιτος. Δυστυχὴς τῷ ὄντι! Ἐναντίον τοιοῦτου πειρασμοῦ ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην ὑποστηρίγματος· ὁποῖον δὲ ὑποστήριγμα εἶχε ὁ ἀπειρος αὐτὸς καὶ παράφορος ἄνθρωπος! Ἀνατροφὴν; ἀνατροφὴν οὐδέποτε ἔλαβε. Ἐρησκείαν; Οἴμοι! διὰ τοῦ ἀνεπαρκούς τούτου Κλήρου, ὅστις δῆθεν μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν βίον, διὰ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις μηχανικῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ὁσημέραι ἐπικρατούσης ματαιοφροσύνης, τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐξησθένεσε παρ' ἡμῖν καὶ βαθμηδὸν μηδενίζεται· ὁ δὲ φετιχισμὸς τοῦ ὄχλου οὐδὲν ἔχει τὸ θρησκευτικὸν καὶ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ. Ἐκβακχευμένος λοιπὸν ὑπὸ τῆς μόνης ἰδέας, ἥτις τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐκυρίευσεν τὸν νοῦν του, παρεξέτραπε εἰς πρᾶξιν ἀνόσιον. Ἐγερθεὶς ὡς μαινόμενος ἔλαθεν ἐκ τῆς σκευοθήκης ὅσα ἠδυνήθη ἀργυρᾶ σκεύη· ἠπλώσεν ἐν τραπέζῳ ἀνδύλον, τὰ ἔθεσεν ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ἐτύλιξεν. Ἐπειτα λαβὼν τὸ δέμα ὑπὸ μάλτης ἐξῆλθε λάθρα καὶ ἀπαρατήρητος διὰ τῆς ὀπισθεν θύρας τοῦ οἴκου. Ὀλίγας στιγμὰς ἐπλανήθη μὴ διακρίνων ποῦ πορεύεται· εἶπειτα εὗρηκε τὸν δρόμον του καὶ διευθύνθη εἰς τοῦ Ἐκφουστάνελλου.

Ὅτε τὸν εἶδεν ὁ Ἐκφουστάνελλος ὠχρὸν καὶ τεθορυβημένον, παρατηρήσας τὸ εἰς χεῖράς του δέμα.

— Τί εἶναι αὐτό; ἐφώνησεν.

— Εἶναι ἡ ἐκλογὴ σου, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἔθεσε τὸ δέμα ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἔγεινε περιχαρῆς, ἐπίστευσε μίαν στιγμήν ὅτι ὁ κύριος Κώστας ἔδωκε τὰ ἐκατομμύριά του εἰς τὸν ὑπρέτην του διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ βουλευτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ δέμα ἔθεατο τὰ σκεύη.

— Μοσχοβιτικά έργα, επέφεραν, έργα δεσποτισμού, απόλυτου μοναρχίας. Ἄλλὰ θέλομεν τὰ συνταγματικά μεταχειριζόμενοι αὐτὰ εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπου τοῦ λαοῦ. Διὰ τὴν δὲ δὲν ἔδωκε μετρητὰ, ἀλλὰ σκευή;

Ἐξήγησε τότε ὁ Ἐπαμεινώνδας τίνι τρόπῳ ἐγένετο κάτοχος αὐτῶν, τοῦτο μὲν ἀπὸ ἀπῆρσεν εἰς τὸν Ἐκφουστάνελλον συνωφρῶθη καὶ

— Δὲν ἠτοίμασες ἐκλογὴν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν Μενδρεσέ, τὸ κακουργοδικεῖον.

Αἱ τρομεραὶ αὐταὶ λέξεις κατεφόβισαν τὸν Ἐπαμεινώνδαν.

— Ὅ, τι καὶ ἂν ἔκαμα, εἶπεν εἰς τὸν Ἐκφουστάνελλον, σὺ πταίεις· εἶσαι συνένοχος.

— Συνένοχος ὅσον ἀγαπᾷς, ἀπήντησεν αὐτός, συνένοχος... Ἐνοχος μάλιστα, ἔνοχος· ἡ συνένοχη δὲν εἶναι ἀξία τοῦ Ἑλλήνου. Ἄλλὰ τί κατωφλώσαμεν; Μεχρισοῦ σὲ σώσω ἀπὸ τῶν ὀκτώτων, θέλεις μείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ εἰσαγγελέως, ὅστις κατοικίζει τοὺς ξένους τοῦ εἰς τὸν Μενδρεσέ. Μεχρισοῦ δὲ ἐξέλιθες, αἱ ἐκλογαὶ θέλουσιν εἶσθαι πρὸ καιροῦ τελειωμένα καὶ ὅλα τὰ ὑποτελωνεῖα τῆς Ἑλλάδος εἰς ξένας χεῖρας.

Ἐνόησε τότε ὁ δυστυχὴς Ἐπαμεινώνδας ὅτι ἐπραξεν ἀνωφελεῖς ἐγγύημα· τότε μάλιστα μόνον κατενόησε τὸ σοβαρὸν τῆς πράξεώς του καὶ ὅτι διέτρεχε κίνδυνον, καὶ ἤρχισεν μεμψιμοιρῶν καὶ καταρώμενος.

— Ἄφες τώρα αὐτὰ, τὸν λέγει ὁ Ἐκφουστάνελλος. Λάβε τὰ ἀσημικὰ ὅπως τὰ ἔφερες, ἐπίστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ θέσε αὐτὰ ὅπου ἦσαν, χωρὶς νὰ ἐνοήσῃ τις τί συνέβη. Οὕτω διατηρεῖς τὴν θέσιν σου, δὲν χάνομεν τὴν ἐλπίδα τῆς ἐκλογῆς καὶ δὲν ἔχομεν ἐμπεροδύματα μὲ τὸν κύριον εἰσαγγελέα.

— Τί λέγεις! ἐφώνησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας. Τώρα τὸ πρᾶγμα ἐγένετο βεβαίως γνωστόν. Ἡ Καλλιόπη θὰ ἀνεκάλυψε τὴν φυγὴν τῶν ἀσημικῶν καὶ τὴν ἰδικήν μου καὶ ὡς εἶναι παμπόνηρος ἐνόησε τί τρέχει καὶ ἐπειδὴ δὲν τὰ ἔχομεν τώρα καλὰ μαζῆ, κατήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κύρ Κώστα. Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἴσως ὁ ἀστυνόμος εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς συντάσσει τὴν ἐκθεσιν. Ἄχ! ὄχι, ὄχι, δὲν ὑπάγω νὰ παραδοθῶ μόνος μου. Θὰ φύγω, θὰ φρονεθῶ... Ταῦτα δὲ λέγων ἐπεσεν ἀπηλπικισμένος ἐπὶ τοῦ σκίμποδος.

— Παιδάριον! εἶπεν ὁ Ἐκφουστάνελλος. Οὐδεὶς δύναται νὰ σε κάμῃ τι ὅταν ἐκουσίως καὶ αὐθορμητῶς ἐπιστρέψῃς ὅσα ἔλαβες. Ὑπάγεσαι εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀρθροῦ 113 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Σπεῦσε νὰ ὠφελῇς αὐτοῦ ἐνόσω εἶσαι εἰς καιρὸν.

— Ἄφασέ με, ἀφασέ με! ἀπήντησεν ἐν ἀδμονία ὁ δυστυχὴς νέος· δὲν ὑπάγω πούποτε. Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο λίαν σοβαρὸν καὶ ἐπί-

φοβόν, ἐπίφοβον καὶ διὰ τὸν Ἐκφουστάνελλον. Ἐμείναν ἐπ' ὀλίγον σιωπηλός· ἔπειτα εἶπεν εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν·

— Μείνε ἐδῶ, μὴν ἐξέλθῃς μεχρισοῦ ἐπανέλθω· καὶ λαβὼν τὸν πῖλον καὶ τὴν βράβδον τοῦ ἐξῆλθε καὶ διευθύνθη εἰς τοῦ κύρ Κώστα.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν εἶδε τὰ πάντα ἐν ἄκρῃ ἡσυχίᾳ καὶ οὐδὲν ἐφανέρονεν ὅτι ἐκτακτόν τι συνέβη ἐν αὐτῇ. Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἦτον ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εἶχεν ὠραῖον μύσκακα, καὶ, ἐπειδὴ ἐνεδύετο ἐπὶ πιστώσει, τὸ ἐξωτερικόν του ἦτον ἀξιοπρεπές. Εἰσῆλθον λοιπὸν ἀνεμοποδίστως παρὰ τῷ οἰκοδεσπότῃ. Εὔρε τὸν γέροντα ἀτάραχον, καθήμενον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ καὶ ἡσυχῶς ἀναγινώσκοντα. Μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις ὁ Ἐκφουστάνελλος εἶπεν εἰς αὐτόν·

— Κύριε, πρέπει νὰ συνέβῃ σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν σας ἐν δυστύχημα.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ κύρ Κώστας, μᾶς ἐκλάπησαν τινὰ ἀσημικὰ τῆς τραπέζης.

— Ὁ δυστυχὴς νέος δὲν ἤθελε νὰ τὰ κλέψῃ. Τοιαύτη πρόθεσις δὲν ὑπῆρχε παντάπασιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐδώκατε τὴν ἀδειαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του...

— Πῶς! διέκοψε μετὰ τινος θαυμασμοῦ ὁ κύρ Κώστας. Ὁ ὑπρέτης μου λοιπὸν, ὁ Ἐπαμεινώνδας, αὐτὸς ὁ ἀθλιός εἶναι ὁ κλέπτης τῶν ἀσημικῶν; ὦ δυστυχία! Κρίμα τὸ παιδί, κρίμα! κρίμα!

Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἐνόησεν ὅτι προσηχέθη λίαν ἀνεπιτηδεῖως καὶ ὅτι πρῶτος κατήγγειλε τὸν φίλον του· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀπισθοδρομήσῃ.

— Δὲν τὸν ἄφησα, Κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ κύρ Κώστας, δὲν τὸν ἄφησα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς ἐκλογὰς· αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι τῆς ἡλικίας του. Τὸν εἶχα διὰ καλὸν νέον καὶ ὅτι ἤθελεν ἀποκατασταθῆ τιμῶς εἰς τὸν κόσμον. Δὲν ἤθελε νὰ ῥιφθῆ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν πάλιν τῶν πολιτικῶν παθῶν, νὰ καταντήσῃ ὡς τοὺς ἀθλίους τούτους, οἵτινες ὡς σκύλοι ἀλληλοφαγοῦνται δι' ἐν κόκκαλον.

— Ἐκεῖνος ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα διαφοροτικῶς, ἀπήντησεν ὁ Ἐκφουστάνελλος. Ἡμεῖς ἐδῶ, βλέπετε, κύρ Κώστα, εἴμεθα ἐλεύθερον κράτος, ἔχομεν τὰ συνταγματικά μας δικαιώματα καὶ προθυμούμεθα νὰ τὰ ἐξασκῶμεν. Ἐπειδὴ τὸν ἐμποδίσσατε, ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῆ· διότι δὲν εἶναι κλοπὴ ἢ πρᾶξις, εἶναι ἐκδίκησις ἀπλῆ· ἠθέλησε νὰ σᾶς λυπήσῃ μίαν στιγμήν διὰ τὴν ἀρνησίαν σας, ἔπειτα ὅμως νὰ σᾶς ἐπιστρέψῃ τὰ ἀσημικὰ σας. Σᾶς τὰ ἐπιστρέφει. Μὴ κάμετε καταμήνυσιν.

— Τοῦ τὰ χαρίζω, εἶπεν ὁ κύρ Κώστας. Δὲν ἔχω οὐδεμίαν καταμήνυσιν νὰ κάμω. Ἡ ζημία εἶναι μικρὰ, μεγάλη εἶναι ἡ λύπη μου ὅτι, ἐνῶ μοὶ ἐ-

φαίνεται τόσον καλὸς νέος, ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἀθλιός.

— Μετεμείληθ' ἡ πιρὰ, κύριε κύρ Κώστα.

— Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσῃ!

Ὁ Ἐκφουστάνελλος προσέθεσε καὶ ἄλλα τινὰ, ἅτινα παρέλειψεν ὁ στενογράφος, ζητήσας δὲ μίαν χειραψίαν τοῦ γέροντος ἀπῆλθεν. Ἐνοεῖται ὅτι παρεκάλει ἐν τέλει αὐτόν, ἂν ἔχη τινὰ ὑπόθεσιν εἰς τὰ δικαστήρια, νὰ τοῦ τὴν ἐμπιστευθῇ.

Μεταβὰς εἰς τὸ δωμάτιόν του εὔρε τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἰς ἡν θέσιν τὸν εἶχεν ἀφήσει.

— Καλὰ νέα, φίλτατε! ἐφώνησε καὶ ἀπηγγέθη ἀκριβῶς εἰς αὐτόν τὴν μετὰ τοῦ κύρ Κώστα συνδιάλεξίν του. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς συνεδριάσεως εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, βιασμένος νὰ παρευρεθῆ εἰς αὐτήν·

— Μείνε, τὸν εἶπεν, ἐδῶ, μὴ σαλεύσῃς. Ἐπιστρέφω μετ' ὀλίγον καὶ διμιλῶμεν περὶ τῶν χαρισμένων, ὅχι πλέον ὑπεξηρημένων, μοσχοβικῶν σκευῶν.

Ἡ διήγησις τοῦ Ἐκφουστάνελλου βαθεῶς συνεκίνησε τὸν Ἐπαμεινώνδαν. Ἡ ἐκ τῶν προηγηθέντων ὀλιψίς εἶχε διώξει ἐκ τῆς κεφαλῆς του καὶ ἐκλογὴν καὶ βουλευτὴν καὶ θέσιν ὑποτελώνου, καὶ μόνον διανοεῖτο τὴν παρούσαν δεινὴν θέσιν του. Ὅτε δὲ ἤκουσε μὲ πόσῃ ἀγαθότητι ἐξεφράσθη περὶ αὐτοῦ ὁ κύριός του, ἀγανακτῶν κατὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ, ἀνεπόλει ὅσας ἄλλας ἐνδείξεις συμπαθείας εἶχε λάβει παρὰ τοῦ γέροντος αὐτοῦ κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίας του. Ἐθεσε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν καὶ ἔμεινε βυθισμένος εἰς σκέψεις μεχρισοῦ ἀπῆλθεν ὁ εὐγλωττός φίλος του. Τότε ὡς ὑπὸ ἐμπνεύσεως τινὸς κινήσει ἡγέρθη, ἐπῆρε τὰ ἀργυρὰ σκευή, ἐτύλιξεν αὐτὰ εἰς τὸν τραπέζομάνδουλον, καὶ ἀναλαβὼν τὸ δέμα ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κύρ Κώστα.

Ὅτε ἐσήμανεν, ἤκουσεν ἐλαφρὰ βήματα εἰς τὰ ἐντὸς. Ἦτον ἡ Καλλιόπη, ἥτις ἦλθε καὶ τὸν ἠνοιξεν. Ἄμα ἐνεφανίσθη, ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα, ὅπερ μέχρι σήμερον ἀκόμη δὲν κατώρθωσαν ν' ἀναλύσωσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ· ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἦτο βλέμμα ὀργῆς καὶ καταφρονήσεως, καὶ ἄλλοι ὅτι ἐνέφαιναν ἀγαλλίασιν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν του. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν εἶπε λέξιν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἀλλὰ στρέψασα τὰ νῶτα ἀπεμακρύνθη.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὀδηγοῦ. Ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σπουδαστήριον, ἠνοιξε τὴν θύραν καὶ εὔρεθη ἐνώπιον τοῦ γέροντος. Ἀφῆσας δὲ κατὰ γῆς τὰ ἀσημικὰ, ἅτινα ἔκαμαν τὸν συνῆθη κρότον, ἐστάθη ὄρθιος, σιωπηλός καὶ νεύων κάτω τὰ ὄμματα.

— Πολλὰς ἀνοσιίας ἔκαμες, τὸν εἶπε μὲ ἡσυχον ὕφος ὁ κύρ Κώστας.

— Παρεσύρην, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας,

καὶ τὰ δάκρυά του ἐπλημμύρισαν. Ὁ κύρ Κώστας ἤθελε νὰ γνωρίσῃ ἂν ἡ μεταμέλεια ἦτον εἰλικρινής· ὅτε δὲ εἶδε τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν καὶ ἤκουσε τοὺς κλαυθμούς του·

— Ὑπαγε, τὸν εἶπε, θέσε τὰ ἀσημικὰ εἰς τὸν τόπον των καὶ ἐτοίμασε τὸ γεῦμα.

Ἡ σύζυγος τοῦ κύρ Κώστα οὐδέποτε ἐδειξεν ὅτι ἔλαβεν εἰδήσιν τῶν συμβάντων. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐφαίνετο τὰς πρώτας ἡμέρας προθυμότερος τοῦ δέοντος, συγχρόνως δὲ τεταραγμένος καὶ ἀθυμος. Μετὰ τινὰ καιρὸν ὅμως ἀνέλαθεν ἐντελῶς τὴν προτέραν του κατάστασιν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ζῆσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἀγαθῶν γερόντων, οὓς ὑπηρετεῖ. Ἐξοικειώθη βαθμηδὸν μὲ τὸ ἔργον του καὶ ἠγάπησεν αὐτό, ἐνόησεν ὅτι, ἀντὶ νὰ κατατρέχῃ ἄλλους διὰ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν των, προτιμότερον εἶναι νὰ ὑπηρετῆ τοὺς πληρόντας αὐτόν. Χωρὶς δὲ νὰ διδαχθῇ ἠσθάνθη τὸ ἔργον οὐδὲν ὀνειδός. Ἐν μόνον πρᾶγμα δὲν γνωρίζομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδα εἰς τὸν ἀναγνώστην, δὲν ἐμάθαμεν ποτὲ ἂν τὸν ἐσυγχώρησεν ἡ Καλλιόπη. Ε*

ΕΛΕΟΣ ΔΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΠΤΗΝΑ

Καθ' ἡμέραν παριστάμεθα εἰς σκανδαλώδεις καὶ ἀξιοποινὸν θέαμα, εἰς τὸ μαρτύριον μικρῶν καὶ ἐρασιμῶν ὑπέρξεων, τὰς ὁποίας ἐπλασεν ὁ Δημιουργὸς ὄχι μόνον διὰ νὰ καθωραϊζοῦν τοὺς ἀγροὺς μας καὶ τὰς ἀρούρας μας, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προφυλάσσοι τὰ δένδρα καὶ τοὺς καρπούς μας ἀπὸ τοσοῦτων καμπῶν καὶ κανθάρων, οἱ ὁποῖοι τὰ κατατρώγουσιν καὶ τὰ ὑπονομεῖουσιν διηνεκῶς. Καθ' ἡμέραν βλέπομεν ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς τριβόδοις κατὰ πεντηκοντίας καὶ ἑκατοντίας τὰ ἀθῶα μικρὰ πτηνὰ, παραδιδόμενα εἰς πώλησιν καὶ εἰς τὰ διὰ βίου βασανιστήρια—παραδιδόμενα, λέγομεν, εἰς τὴν μωρὰν παιδικὴν ἡλικίαν, ἢ καὶ εἰς τὴν ἡλίθιον ἐνηλικιότητα—ἄχ! τὰ ἐπίχρυσα, τὰ ποικιλόχροα, τὰ χαριέντα ἐκεῖνα καὶ μικρὰ στρουθία, τὰ ὁποῖα τόσον γλυκεῖαν διαχύνουσιν τὴν ἀρμονίαν των εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Τίποτε δὲν μᾶς στεροῦν αἱ ἐρατειναὶ ἐκεῖνα ὑπάρξεις· τίποτε δὲν μᾶς βλάπτουν· ἀλλὰ καὶ οὐτε διὰ τῆς σαρκὸς των δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀγρίας ὀρμὰς τῆς γαστρὸς μας. Δὲν μᾶς ζητοῦν τὰ μικρὰ πτηνὰ τίποτε ἄλλο, εἰμὴ ὀλίγην εὐσπλαγχνίαν, τίποτε ἄλλο εἰμὴ νὰ τὰ λησμονήσωμεν τοῦλάχιστον διὰ νὰ ζήσῃ εἰς τὰ ἀχάνη πεδία, τὰ ὁποῖα μᾶς καθυπέταξεν ὁ Θεός—νὰ ζήσῃ τὰ ἀθῶα στρουθία ἀνενόητα, ἐλεύθερα, ἀβασάνιστα, ὅπως τὰ ἐπλασεν ἐκεῖνος ὁ ἐκτείνων τὴν εὐεργετικὴν του παλάμην καὶ δαψιλεύων ζωὴν ἐπὶ ἔρημον καὶ ἐπὶ λειμῶνα. Ἄλλ' ἡμεῖς—ὄχι ὁ ἄνθρωπος ὁ πολιτισμένος—ἡμεῖς—ὄχι ὁ ἄνθρωπος ὁ διδαχθεὶς νὰ σέβηται τὴν κτίσιν, ὅταν δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς συντή-

ρῆσίν του, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἄγριοι, οἱ βάρβαροι, δ-
πλίζοντες τὴν βέβηλον χειρᾶ των μὲ δύκτια
καὶ σαγήνας, ἀπολύομεν τὰ ἀνόητα παιδία μας
εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀντὶ τὰ πέρψωμεν εἰς τὰ
σχολεῖα κατὰ τὸν νόμον, ἢ τὰ ὑποβάλλωμεν
εἰς ἐντιμὸν ἐργασίαν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἧς μέλλουν
νὰ διαπλασθῶν πολῖται χρηστοί—ἀφίνομεν τὰ
παιδία ἀπὸ 8 ἐτῶν μέχρι τῶν 13, καὶ μάλιστα
παιδία τῶν πενομένων συμπολιτῶν μας, κατ' ἐ-
ξοχὴν παιδία ὄρφανὰ, νὰ περιφέρωνται εἰς τε
χέρσουσιν καὶ εἰς καλλιεργημένους ἀγρούς περίξ
τῶν Ἀθηνῶν καθ' ὁμίλους μικροὺς, καὶ συμφθει-
ρόμενα εἰς παντοίας καὶ ἀκατονομάστους κακοη-
θείας, νὰ σαγηνεύουν τὰ ἄθωα στρουθία, καὶ νὰ
τὰ φέρουν πρὸς πώλησιν εἰς τὴν ἀγοράν, διὰ νὰ
χρησιμεύσουν εἰς ἀπάνθρωπον ἄθυρμα τῶν νη-
πίων καὶ τῶν μωρῶν, διὰ δὲ τοῦ προϊόντος τῆς
πωλήσεως νὰ πορισθῶσι τὰ μέσα μείζονος καὶ
βραχυτέρας διαφθορᾶς. Ἐξ αὐτῶν τῶν παιδιῶν,
τῶν σαγηνευτῶν τῶν μικρῶν καὶ ἄθωων στρουθί-
ων. Γρατολογοῦνται οἱ τολμηροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐπι-
δέξιοι νυκτοκλέπται, οἱ ἀναρριχώμενοι ὡς οἱ
αἰλουροὶ τοὺς περιβόλους τῶν οἰκιῶν μας, καὶ
ἐπισκεπτόμενοι καὶ λεηλατοῦντες τοὺς ὀρνιθῶ-
νας καὶ τὰ πλυντήριά μας.

Πολλάκις ἐν Πειραιεῖ, ὅπου ζῶμεν, ἠσθάνθη-
μεν αἰμάσσουσαν τὴν καρδίαν μας εἰς τὴν θεάν
τῶν μικρῶν ἐκείνων πλασμάτων, τὰ ὅποια, κα-
θειργμένα ἀπότιστα καὶ ἄσιτα ἐν στενοῖς κλω-
βοῖς, διὰ τοῦ κλαυθμηροῦ καὶ διακεκομμένου
των ἄσματος ἐφάνοντο ὡσεὶ ἐπαιτοῦντα παρὰ
τοῦ θεατοῦ οἰκτιρμῶν, ἄχ! καὶ ὀλίγον ἄερα.
Μὲ τὸν στεναγμὸν εἰς τὰ χεῖλη, ἐκάμφθημεν
πολλάκις ὑπεράνω τῶν ἀποτροπαίων ἐκείνων
κλωβῶν, ἠγοράσαμεν ἀντὶ 5 καὶ 10 λεπτῶν
πάντας τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ τὸν ἕνα μετὰ
τὸν ἄλλον ἀπεδώκαμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐλευθε-
ρίαν καὶ τὴν ζωὴν. Ἄμα ἀνοίγοντα τὰς πτε-
ρυγὰς των πρὸς τὸν αἰθέρα τὸν γαλανόν, ἠκού-
μεν αὐτὰ τονίζοντα τὸν γλυκὺν ὕμνον τῆς ἐλευ-
θερίας, καὶ τῆ ἀληθείας πλέον ἢ ἅπαξ ἠσθάνθη-
μεν τὸ βλέφαρόν μας νὰ ὑγρανθῆ ἀπὸ χαρὰν παι-
δικὴν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι. Τί εἶναι ἡ ἐλευθερία!
Μᾶς θέλγει καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἄλογον
κτίσιν! καὶ ὁμοῦ ὡσανεὶ ἐπέπρωτο ἐν τῇ ἀρχε-
γόνῳ καθέδρᾳ αὐτῆς νὰ μετατρέπεται πολλάκις
εἰς σκληρὰν εἰρωνίαν, βλέπομεν αὐτὴν ποδοπα-
τουμένην καθ' ἡμέραν ἐνώπιόν μας, καὶ οὐδεὶς
ἡμῶν ἐκτείνει ἀντιλήπτορα χεῖρα, οὐδεὶς ἡμῶν
αἰσθάνεται, ὅτι ἔχει καθῆκον ἐπιβεβλημένον εἰς
πᾶσαν ἐξευγενισμένην ψυχὴν,—τὸ καθῆκον τοῦ
νὰ ἐκτείνῃ χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς τὴν πάσχου-
σαν κτίσιν, ἀδιάφορον ἂν ᾖ λογικὴ ἢ ἄλογος,
ζωϊκὴ ἢ φυτικὴ. Τίς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βρασα-
νίσῃ τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ; Ἡ μήπως ὁ ἀν-
θρωπος δὲν συνειθίζεται ἐξ ἀπαλῶν δυνά-
μων εἰς τὴν ἀπάνθρωπὴν καὶ τὴν σκληρότητα,

ὅπως εἰς τὴν εὐσπλαγγινίαν καὶ τὴν ἀγάπην;
Ἄχ, λυπηθῆτε τὰ μικρὰ καὶ ἄθωα στρουθία!
Ἀπαγορεύσατε, ὅπως εἶναι ἀπαγορευμένον ἀ-
πανταχοῦ τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, ἀπαγο-
ρεύσατε τὴν καταδίωξιν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ
βάσανόν των. Ἄφετέ μας τὴν εὐχαρίστησιν, ὅ-
ταν διευθύνωμεν τὸ βῆμα εἰς τοὺς ἀγρούς, νὰ
τέρπεται καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ ὄψις μας ἀπὸ τοὺς ἀ-
θώους ψάλτας τῆς ἐρημίας! Μὴ μᾶς εἰπῆτε ὡς
ὁ κ. διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, τὸν ὁποῖον προ-
χθὲς ἱκετεύσαμεν νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐν τῇ ἀ-
γορᾷ καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς πώλησιν τῶν μικρῶν
στρουθίων, μὴ μᾶς εἰπῆτε, ὡς ὁ κ. διευθυντὴς
τῆς ἀστυνομίας, ὅτι δὲν ἔχει νόμον διὰ νὰ πράξῃ
τοιούτου μικρὸν καλόν. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχει
νόμον ἐμποδίζοντα τὴν ἀργίαν καὶ τὴν κακοῦ-
θειαν;¹
Θ. Α. ΔΕΝΤΟΓΛΑΝΗ.

ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΙΣ ΠΛΟΙΟΥ ΥΠΟ ΙΧΘΥΟΣ

Ἀμερικανικὴ ἐφημερὶς διηγεῖται ὡς ἐξῆς ναυ-
άγιον πλοῖον συμῶν ἐκ συρράξεως αὐτοῦ πρὸς
ὑπερμεγέθη ἰχθὺν πλησίον τῆς Νέας Γῆς.

Πρὸ ἐνὸς περιόδου μηνὸς τὸ τρίστον νορβηγικὸν
πλοῖον Columbia κατὰ τὴν 11^{ην} ὥραν τῆς
πρωίας ἔπλεεν, ἐλαφρὰς πνεύσης αὔρας, εἰς μι-
κρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν σύρσεων τῆς Νέας Γῆς,
ὅτε αἰφνης φοβερὰ σύγκρουσις συνετάραξε τὸ
πλοῖον, ὡς εἰ εἶχε προσαράξῃ εἰς ὕψαλον.

Ὁ πλοίαρχος ὑπόπτειθη κατ' ἀρχὰς ὅτι
προσέκρουσεν εἰς σκάφος ἄλλοτε ναυαγίσαντος
πλοῖου, ἀλλὰ προκύψας ἐκ τοῦ καταστρώματος
παρετήρησε λευκὸν τι σῶμα ἐπιπλέον παρὰ τὸ
πλοῖον, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ τεράστιος ἰχθύς
ἀνεστραμμένος καὶ ἀκίνητος, ἐνῶ ὅλον τὸ περίξ
ὑδωρ ἦτο ἐρυθρὸν ἐκ τοῦ αἵματός του. Μὴ δια-
κρίνων ἐὰν ἦτο γιγάντιον κῆτος ἢ φάλαινα,
διέταξε νὰ ἀνεκλύσωσιν αὐτὸ, ὅτε τὸ πλήρωμα
εἰδοποίησεν αὐτὸν ὅτι τὸ πλοῖον ἐβυθίζετο.

Ἰδὼν καὶ ὁ ἴδιος τὸν προφανῆ κίνδυνον διέ-
ταξε νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τὰς λέμβους
καὶ ἐγκατέλιπε τὸ πλοῖον, ὅπερ μετὰ μικρὸν ἐ-
βυθίσθη. Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ πρῶρα αὐτοῦ
εἶχε συντριβῆ ἐκ τῆς συγκρούσεως. Ὄρας τινὰς
μετὰ τὸ γεγονὸς πλοῖον ὀλλανδικὸν συναντήσαν
τοὺς ναυαγούς τῆς Columbia, δώδεκα τὸν ἀριθ-
μὸν ὄντας, ἀνέλαβε καὶ περιέσωσεν αὐτούς.

K.

ΔΙΚΗ ΠΕΡΙ ΔΥΟ ΚΝΗΜΩΝ

Διασκευαστικὴ δίκη γίνεται κατ' αὐτὰς ἐν
τῇ Κολομβίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Πρὸ ἐξ μηνῶν ὁ ἐνάγων προσέκληθεις ὑπὸ
δεινῆς ἀσθενείας ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ τὴν
ἀποτομὴν ἀμφοτέρων αὐτοῦ τῶν ποδῶν. Ὁ
χειρουργὸς ὁ ἐκτελέσας τὴν ἀποτομὴν ἐνέ-
κλεισε τοὺς πόδας ἐν μεγάλῃ φιάλῃ καὶ τοὺς

1. ΠΟΛΥΓΕΝΕΙΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ὅτι ἀποκτάται ἐν τῇ ἀμαθείᾳ δὲν ἀ-
ποκτάται ἐν τῇ διαφθορᾷ. Ἡ ἀμάθεια μαθηά-
νεται, ἡ διαφθορὰ τίποτε δὲν ἀπομανθάνει ἀφ' ἑαυ-
τῆς. Ἡ ἀμάθεια εἶναι σκότος, καὶ ἐν τῷ σκότει
κινεῖσαι ψηλαφῶν, καὶ μετὰ τὸ σκότος ἔρχεται
τὸ λυκαυγὲς, καὶ μετὰ τὸ λυκαυγὲς τὸ φῶς·
ἀλλ' ἡ διαφθορὰ σὲ σύρει πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ
κλιτοῦ πεδίου· πῶς θὰ σταθῆς στερεὸς ἐπὶ τῶν
ποδῶν σου, ἂν δὲν εὕρῃς στήριγμα ἀλλότριον
καὶ ἀνεξάρτητον τῆς ἰδίας σου κινήσεως; (Ε. Α.
Σίμος.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

vv Πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐγένοντο προτάσεις περὶ
τῆς χρήσεως τῶν ἀεροστάτων ὡς βοηθητικῶν
μέσων ἐν ταῖς ἐρευναῖς τῶν κατὰ τὸν ἀρκτικὸν
πόλον θαλασσῶν. Ἀφ' οὗ δῆλον ὅτι ἡ ἐπιστη-
μονικὴ συνοδία φθάσῃ μέχρι τοῦ σημείου εἰς ὃ
εἶνε δυνατόν νὰ φθάσῃ, κωλυμένη ὑπὸ τῶν ἀβά-
των ἔτι καὶ ἀπεράντων πρὸς τὸν πόλον ἀκτῶν,
θὰ ἀνυψοῖ ἀερόστατον πρὸς κατόπτευσιν τῶν
πέριξ, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐλευθέρα τις θάλασσα ἢ ἐὰν
τούταντιον μετὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Γροιλανδίας
συνέχονται γαῖαι ἠπειροῦ τινός. Ἀλλ', ἐρωτῶσί
τινες, εἶνε δυνατόν νὰ εὐδοκίμησῃ τὰ ἀερό-
στατα κατὰ τὰ πολικὰ πλάτη; Εἰς τὸ ἐρώ-
τημα τοῦτο ἀπαντᾷ ἄγγλος ἀξιωματικὸς τοῦ
ναυτικοῦ (M. John Cheyne), προταθεὶς ὡς ἀρ-
χηγὸς νέας τινός πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον ἐκ-
δρομῆς, δι' ἐπιστολῆς καταχωρισθείσης ἐν τοῖς
Καιροῖς τοῦ Λονδίνου, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰς ἐ-
πομένους πολλοῦ λόγου ἀξίας λεπτομερείας.

«Μοὶ παρετήρησαν, λέγει, ὅτι ἡ καταστροφή
τοῦ ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἀεροστάτου
δυνατὸν νὰ ἐπιδράσῃ ἐπιβλαβῶς ἐναντίον τοῦ
σχεδίου περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀεροστάτων κατὰ
τὰς ἀρκτικὰς γώρας. Ὁρῶντιον παραχρῆμα νὰ
διαδηλώσω ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον δύναται νὰ συμβῆ
κατὰ τὴν ἐξερῶν τῶν ἀρκτικῶν πόλων, διὰ
τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι τὰ προτεινόμενα
ἀερόστατα δὲν θὰ εἶνε ὡς τὰ τῶν Παρισίων
προσδεδεμένα, ἀλλ' ἐλεύθερα καὶ κινούμενα ἐν
τῷ ἀέρι ἀκωλύτως, ἐν ᾧ τὸ ἐν Παρισίοις ἐβλάβη
καταπαλαῖσαν ἐναντίον σφοδροτάτου ἀνέμου,
ὡς πλοῖον κατασυντριβόμενον κατὰ τῆς ἀκτῆς
πρὸς ἣν τὸ ὄθησεν ἡ τρικυμία, ἀντὶ νὰ πλῆθῃ
ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὀκεανοῦ. Ἐπειτα
δὲ τὰ ἀερόστατα ταῦτα θὰ ἐργασθῶσι πρὸς ἐ-
ξέτασιν τοῦ πόλου τεσσαράκοντα μόνον ὥρας, ἐν
ᾧ τὸ τῶν Παρισίων ἐργάζετο ἀδικλείπτως μῆ-
νας πολλοὺς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκ-
θέσεως».

vv Ἡ «Ἐφημερὶς τοῦ Γράτς» ἐγράφεν ἐσχά-
τως: «Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πρακτικοῦ ἱατροῦ Μω-
ζερ αἰλουρος ἔτεκεν ἀρτίως πολλὰ, ἐδειξεν ὁμοῦς
μεγάλην ἀποστροφήν πρὸς τὸ νεώτατον τῶν νεο-

ἀπέστειλε δῶρον εἰς τὸ ἱατρικὸν Μουσεῖον.
Ὁ ἀσθενὴς νομίζων ὅτι οἱ πόδες του ἐτά-
φισαν, ἦτο ἡσυχῶς· ἀλλὰ μαθὼν μετ' ὀλίγον ὅτι
ἦσαν ἐκτεθειμένοι ἐν τῷ Μουσείῳ, εἶπε καὶ
τὸν ἔφερον ἐκεῖ. Μετὰ μεγίστης δὲ ἐκπλήξεως
εἶδε καὶ τοὺς πόδας του καὶ ἀνέγνωσε τὸ ἐπὶ
τῆς φιάλης δελτίον, ἐφ' οὗ ἦτο ἐπιγεγραμμένον
τὸ ὄνομά του, ὅτι δῆλα δὴ εἰς αὐτὸν ἀνήκον
οἱ πόδες. Δικαίως δὲ ἡ ἀδίκως νομίσας ὅτι ἠδύ-
νατο νὰ ἀπαιτήσῃ αὐτοὺς, ἀνέθεσε τὴν ὑπόθε-
σιν εἰς τινὰ δικηγόρον καὶ κατ' αὐτὰς διακάζεται.
**

Γνωμαὶ καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΟ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

284.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι κακοὶ, οἵτινες ἤθελον
εἶσθαι ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνοι, ἐὰν ἐστεροῦντο
πάσης ἀγαθότητος.

285.

Τὴν μεγαλοψυχίαν ἀρκούντως ὀρίζει αὐτὸ αὐ-
τῆς τὸ ὄνομα. Δύναται τις ὁμοῦς νὰ εἰπῇ, ὅτι
τὸν μεγαλόψυχον ἐλαύνει ὁ ὀρθὸς τῆς ὑπερηφά-
νειας νοῦς καὶ ἡ εὐγενεσττέρα ἐπαίνων ἐπιθυμία.

286.

Ἄδύνατον εἶναι νὰ ἀγαπήσῃ τις ἐκ δευτέρου
ὃ, τι ἀληθῶς ἔπαυσε νὰ ἀγαπᾷ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἱερεὺς χωριῶν τινός ἐξηγῶν τὸ εὐαγγέλιον
τῆς ἡμέρας Κυριακῆν τινὰ εἶπεν ὡς ἐξῆς τὸ πε-
ριεχόμενον τοῦ εὐαγγελίου: Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς
μὲ πέντε χιλιάδας ἄρτους ἐχόρτασεν ἐν τῇ ἐ-
ρήμῳ πέντε ἀνθρώπους.

«Μωρὲ μεγάλο πρᾶγμα! Ἄμ' αὐτὸ τὸ ἔ-
καμνα καὶ ἐγὼ, ὑπέλαβέ τις τῶν χωρικῶν δια-
κρινόμενος ἐπὶ αὐθαθείᾳ.

Ὁ Ἱερεὺς ἐνόησας τὸ λάθος του δὲν εἶπε
λέξιν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Ἱερεὺς
διορθῶν τὴν ἀποτυχίαν του, ἔθεσε τὰ μηδενικά
εἰς τὴν θέσιν των καὶ μετ' εἰρωνείας ἀποτεινόμε-
νος πρὸς τὸν αὐτὸν χωρικόν:

— Αἶ, τῷ λέγει, τὸ ἔκαμνες καὶ σύ;

— Διατί ὄχι; ἀπεκρίθη ὁ ἀδιόρθωτος χωρι-
κός. Ὁ αὐτὸ ἔκαμνα, θέσποτά μου, μὲ τὰ περυσί-
νὰ περισσεύματα.

* * *
— Ἡ κυρία Α εἶνε τῷ ὄντι ὑπανδρος;

— Βεβαίως.

— Ἐν τούτοις οὐδέποτε ἤκουσα νὰ γίνεταί
λόγος περὶ τοῦ κ. Α.

— Ἡ σύζυγός του κάμνει ἀρκοῦντα θόρυβον
διὰ δύο.

Τῷ 1877 ἐπὶ 100 γεννήσεων ἐγεννήθη. ἐν
Ἑλλάδι 1.48 νόθα.

γνών και ἐπανελημμένως τὸ ἐδίωξεν ἐκ τῆς φωλεᾶς τῆς, ὡσάκις ὁ οἰκοδεσπότης τὸ ἐκόμισε πρὸς τὴν μητέρα του. Ὁ ἰατρός ἐκόμισε τὴν μικρὰν γαλῆν πρὸς κύνα ἀρτίως τεκοῦσαν, αὕτη δὲ τὴν ἐδέξατο ἀθουρόβως, τὴν ἐγαλούχησε καὶ περιέθαλψεν ὡς ἴδιον τέκνον καὶ ἐφάνη χαίρουσα ἐπὶ ταῖς παιδικαῖς αὐτῆς. Ἡ γαλῆ, ἡ τραφεῖσα διὰ γάλακτος κυνείου, ἀποστρέφεται τὴν φυσικὴν μητέρα ὅσον ἀγαπᾷ τὴν θετὴν· βλέπουσα δὲ ἄλλας γαλάς, στρέφει τὰ νῶτα ἢ λαμβάνει θέσιν ἀμυντικὴν, ὡς ἂν λαμβάνουσιν αἱ γαλαὶ ἐναντίον τῶν κυνῶν.

Ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ Μεξικικοῦ Καρόλυτα, ἡ δυστυχὴς χήρα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, διατρίβει νῦν ἐν Βελγίῳ ἐν τῷ πύργῳ Βουσσῶ. Ἡ παραφροσύνη τῆς εἶναι νῦν τοσοῦτον ἤρεμος καὶ ἀκίνδυνος, ὥστε καταλείπεται αὐτῇ ἀφόβως πλήρης ἐλευθερία. Πρὸ μικροῦ ἐπεσκέφθη ἐποχομένη μεθ' ἑνὸς ὑπασπιστοῦ τῆς τὰ περίχωρα τοῦ πύργου. Χαρακτηριστικὸν σύμπτωμα τῆς νοσητικῆς καταστάσεως εἶνε ὅτι περὶ ἑαυτῆς ὁμιλεῖ οὐχὶ πρωτοπροσώπως ἀλλὰ τριτοπροσώπως. Καθ' ὁδὸν συνδιαλέγεται εὐμενῶς μετὰ πάντων καὶ ἐνδιαφέρεται εἰς τὰς διδομένας αὐτῇ ἐξηγήσεις. Πάντες ἐπιτηδεύουσιν ἄκρον σεβασμὸν πρὸς τοὺς λόγους τῆς. Ἀγαπᾷ τὴν αὐλικὴν ἐθυμοτυπίαν, καὶ τὸ γεῦμα παρατίθεται μεθ' ἧς ἐν Μεξικῷ πομπῆς. Μετ' αὐτῆς συγγευματίζει ὁ αὐλάρχης, ὁ ἱερεὺς, ὁ ἰατρός καὶ αἱ κυραὶ τῆς τιμῆς. Εἰσερχομένη εἰς τὸ ἐστιατόριον χαιρετίζει πάντας, καθύπαι καὶ νεύει καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ καθήσασιν. Τρώγει μετ' ὀρέξεως καὶ παίζει δεξιῶς τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐκτὸς ἰδιοτροπιῶν τινῶν ὡσάκις ἀναμνησθῆ τῶν περιπετειῶν τοῦ θλιβεροῦ παρελθόντος, ὁ βίος τῆς εἶνε εὐχάριστος καὶ ἡσυχος.

Ὁ φεβρουάριος τοῦ προσεχοῦς δισέκτου ἔτους θὰ ἔχῃ πέντε κυριακάς· συμβαίνει δὲ τοῦτο τρίς ἀνά πᾶσαν ἑκατονταετηρίδα, ὅπουταν δηλαδὴ ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία τοῦ βραχυτάτου τῶν μηνῶν ἦνε ἡμέρα κυριακή.

Ἐπ' ἐσχάτων τὰ Μεγάλα Ἐργαστήρια τοῦ Λούβρου, ἐν Παρισίοις, ἀνακαινισθέντα ἠνεόχθησαν εἰς τὸ δημόσιον. Αἱ νέα αἴθουσαι ἔχουσιν ἕκτασιν ἑνὸς χιλιομέτρου. Τὴν πρώτην ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν τὸ τεράστιον κατάστημα 61,921 θαμῶνες, ἀγοράσαντες ἐν συνόλῳ ἐμπορεύματα ἀξίας 1,135,382 φράγκων. 400 χιλιάδες φράγκα εἰσεπράχθησαν ἐκ τῆς πωλήσεως μεταξωτῶν, 35,000 ἐκ τῆς πωλήσεως τεχνητῶν ἀνθῶν, 7,000 ἐκ τῆς πωλήσεως ἀλεξιβροχίων καὶ 25,000 ἐκ τῆς πωλήσεως περιλαιμίων. Τὴν πρώτην ἐλήφθησαν 4,821 γράμματα. Ὡς παραρτήματα τῶν ἐργαστηρίων ὑπάρχουσι σταῦλοι μεθ' 100 ἵππων καὶ 30 ἀμαξῶν, δι' ὧν μεταφέρονται τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀγοραστῶν.

Πρὸς ἀποσόβησιν τῶν κινδύνων, ὡς πολ-

λάκις κινδυνεύουσιν οἱ ὀγούμενοι ἐφ' ἀμαξῶν ἢ ἵππων ἀφηνιαζόντων, ὁ ἐν Βερολίῳ ἵπποδασκαστὴς Βροζόβσκις ἐπενόησε δύο ἀπλουστάτας μηχανὰς ἢ μάλλον ἀσφαλιστικούς ἱμάντας, δι' ὧν ἀμέσως ἀνακόπτει τὴν περαιτέρω πορείαν τῶν ζώων. Διὰ τοῦ μὲν κωλύεται ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ἵππου, διὰ τοῦ δὲ ἡ ὄρασις αὐτοῦ· ὅταν ὁ ἀναβάτης ἢ ἀρματηλάτης νοήσῃ τὸν κίνδυνον, ἀρκεῖ νὰ ἐλκύσῃ ὀλίγον τὸν περὶ τὸ μέτωπον ἢ τὸν τράχηλον τῶν ἵππων ἱμάντα καὶ ὁ κίνδυνος ἐκλείπει.

Πίθηκος ἀποδράς πιθανῶς ἐκ τοῦ ζωολογικοῦ κήπου τῆς Ἀρέσθης καὶ πλανώμενος ἐν τινι δάσει, ἀναγκασθεὶς, φαίνεται, ὑπὸ τῆς πείνης, ὤρμησε κατὰ γυναικὸς κοιμίζουσας ἐκ τοῦ χωρίου εἰς τὴν πόλιν κάνιστρον περιέχον βούτυρον καὶ τυρία. Ἀρπάσας δὲ ἐν τυρίῳ καὶ ὀλίγον βούτυρον ἤτοιμάζετο νὰπέλθῃ. Ἄλλ' ἡ γυνὴ ἀντὶ νὰ εὐχαριστηθῇ διὰ τὸ διακριτικὸν τοῦ ἀρπαγος, ὤρμησε καὶ αὐτῇ νὰ σώσῃ τὸ ἀρπαγόν. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὀργισθεὶς ἀνατρέπει τὸ κάνιστρον, ἀρπάζει ὅσα ἠδύνατο ἐκ τῶν τυρίων καὶ καταπατήσας τὸ ὑπόλοιπον ἀπῆλθε φέρων τὴν λείαν του.

Κατὰ περίεργον παρατήρησιν τὰ σιδηρόφρακτα πλοῖα οὐδέποτε προσεβλήθησαν ὑπὸ κεραυνοῦ, καὶ τοῦτο διότι διατελοῦσιν εἰς ἀδιάλειπτον σχέσιν πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἠλεκτρισμὸν καὶ τὸν ἐν τῇ θαλάσῃ. Ὡστε εἶνε τέλεια ἀλεξιβέραινα.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν τῆς Ἰταλίας ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ ταχυδρομεῖον περιστερῶν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτο νὰ ἰδρῦσῃ ἐν Ἀγκῶνῃ κατὰ πρῶτον σταθμὸν 500 περιστερῶν πρὸς μετακόμισιν ἐπιστολῶν, καὶ ἂν ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα εὐδοκίμησῃ, θὰ ἀναβιβασθῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς 2,000 καὶ θὰ συστηθῶσι καὶ ἄλλοι σταθμοὶ εἰς διάφορα μέρη.

Τῷ 1877 ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι 9,472 γάμοι.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐγετε φίλον, ὅστις ἔχει τὴν ἀδυναμίαν νὰ δανείζεται, ἐνθ' οἷς ἔχετε τὴν ἀδυναμίαν νὰ μὴ δανείζετε—καὶ ἰδίως εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουσι τὴν ἀδυναμίαν νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι τὰ δανειζόμενα. Ὁ φίλος σας αὐτὸς σᾶς ἀπαντᾷ ἡμέραν τινὰ καθ' ὁδόν :

— Δάνεισέ μου, φίλε μου, σᾶς λέγει, δέκα δραχμάς.

— Λυποῦμαι, φίλτατε, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἐπάνω μου . . .

— Εἰς τὸ σπῆτι : . . .

— Εὐχαριστῶ, εἶνε ὅλοι καλά !

Στρέφετε τὰ νῶτα καὶ ἀπαλλάττεσθε.